

Ecologische Quicksan en aanvullend vleermuisonderzoek

Hoogheemraadschap van Rijnland

22 januari 2015
Definitief Rapport
BC7632-104-100

Entrada 301
Postbus 94241
1090 GE Amsterdam
+31 20 569 77 00 Telefoon
Fax
info@amsterdam.royalhaskoning.com E-mail
www.royalhaskoningdhv.com Internet
Amersfoort 56515154 KvK

Documenttitel Ecologische Quickscan en aanvullend
vleermuisonderzoek

Verkorte documenttitel Ecologisch onderzoek AWZI Heemstede

Status Definitief rapport

Datum 22 januari 2015

Projectnaam Quickscan ecologie en vleermuisonderzoek

Projectnummer BC7632-104-100

Opdrachtgever Hoogheemraadschap van Rijnland

Referentie BC7632-104-100 /R00001/904848/Amst

Auteur(s) Willem Kuijsten

Collegiale toets Jeroen Groenendijk

Datum/paraaf 7-11-2014

Vrijgegeven door

Datum/paraaf

SAMENVATTING

Het Hoogheemraadschap van Rijnland is voornemens de afvalwaterzuiveringsinstallatie (AWZI) Heemstede gedeeltelijk te amoveren, enkele aanpassingen te doen en een rioolgemaal te bouwen, een persleiding tussen de AWZI's Heemstede en Schalkwijk aan te leggen en enkele aanpassingen te maken aan de AWZI Schalkwijk. In het kader van deze ruimtelijke ontwikkeling is een quickscan ecologie uitgevoerd, waarbij onderzocht is of negatieve effecten ten aanzien van mogelijk aanwezige beschermde soorten en beschermde gebieden in de omgeving op kunnen treden als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

Voor de quickscan is een veldbezoek gebracht aan het gehele plangebied op 24 en 26 juni 2014. Tijdens dit veldbezoek is gekeken naar de habitatgeschiktheid van het plangebied voor beschermde soorten. Daarnaast is aanvullend vleermuisonderzoek uitgevoerd bij de AWZI Heemstede en in het Molenplaspark. Op basis van de veldbezoeken en bekende verspreidingsgegevens is bepaald welke soorten mogelijk voorkomen in het plangebied. Uit dit onderzoek blijkt dat de volgende beschermde soort(groep)en mogelijk voorkomen in het plangebied: rietorchis, waterspitsmuis, verschillende vleermuissoorten, broedvogels, bittervoorn, kleine modderkruiper, rivierdonderpad en rugstreeppad.

Negatieve effecten ten aanzien van mogelijk aanwezige beschermde soorten zijn grotendeels te mitigeren. Voor de volgende soort(groep)en zijn negatieve effecten mogelijk niet volledig te mitigeren: bittervoorn, kleine modderkruiper, rugstreeppad en broedvogels (waarvan het nest jaarrond is beschermd). Om te bepalen of negatieve effecten optreden ten aanzien van deze soorten is nader onderzoek nodig naar de aanwezigheid van deze soorten of dient mitigatie meer in detail uitgewerkt te worden door de ligging of realisatiewijze van het tracé aan te passen.

Er worden geen effecten verwacht op de ecologische hoofdstructuur (EHS). Het plangebied ligt op enige afstand van de EHS, waardoor geen sprake is van ruimtebeslag.

Er worden evenmin effecten verwacht op gebieden die beschermd zijn in het kader van de Natuurbeschermingswet. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, Kennemerland-Zuid, ligt op minimaal 2,5 kilometer van het plangebied, dat betekent dat slechts sprake kan zijn van externe effecten. Omdat de ingreep tijdelijk is en relatief kleinschalig zijn effecten ten aanzien van soorten en habitattypen waarvoor dit gebied is aangewezen niet aan de orde.

In het ecologisch beleidsplan gemeente Haarlem 2013 -2030 zijn verschillende beschermde gebieden aangewezen. Er worden geen negatieve effecten verwacht ten aanzien van deze gebieden. Voor de 'ecologische hotspot' Meerwijkplas zal de aanleg en locatie van de persleiding dan wel aan verschillende voorwaarden moeten voldoen. De aanleg van de persleiding biedt tevens mogelijkheden voor het verbeteren van de ecologische waarden van het ecologische potentiegebied Amerikavaart en groenstroken.

INHOUDSOPGAVE

		Blz.
1	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel en afbakening van dit rapport	1
1.3	Plangebied	1
1.4	Voorgenomen ontwikkeling	4
2	BESCHERMDE NATUURWAARDEN	5
2.1	Gebiedbeschrijving	5
2.1.1	Tracé 1	6
2.1.2	Tracé 2	8
2.1.3	Tracé 3	9
2.2	Beschermde soorten	9
2.2.1	Vaatplanten	10
2.2.2	Broedvogels	10
2.2.3	Zoogdieren	10
2.2.4	Amfibieën	13
2.2.5	Reptielen	13
2.2.6	Vissen	13
2.2.7	Insecten en overige ongewervelden	14
2.2.8	Synthese beschermde soorten	14
2.3	Beschermde gebieden	14
2.3.1	Ecologische Hoofdstructuur (EHS)	14
2.3.2	Ecologisch Beleidsplan gemeente Haarlem (2013 - 2013)	15
2.3.3	Natura 2000-gebieden	21
3	EFFECTEN BESCHERMDE SOORTEN	23
3.1	Beschrijving van de effecten	23
3.2	Effecten op beschermde soorten	23
3.2.1	Vaatplanten	23
3.2.2	Broedvogels	23
3.2.3	Zoogdieren	24
3.2.4	Amfibieën	24
3.2.5	Reptielen	24
3.2.6	Vissen	24
3.2.7	Ongewervelde dieren	25
3.3	Conclusies en advies	25
4	MITIGATIE EN TOETSING AAN DE FLORA- EN FAUNAWET	27
4.1	Mitigatie	27
4.1.1	Rietorchis	27
4.1.2	Broedvogels	27
4.1.3	Zoogdieren	28
4.1.4	Amfibieën	28
4.1.5	Vissen	28
4.1.6	Samenvatting mitigatie en resteffecten	29

4.2	Conclusie	30
4.2.1	Aanvullend onderzoek	30
4.3	Toetsing aan de Flora- en faunawet	31
5	TOETSING AAN DE NATUURBESCHERMINGSWET	32
5.1	Afbakening	32
5.2	Effectbeschrijving	32
5.3	Effectbeoordeling	33
6	TOETSING AAN HET GEMEENTELIJK BELEID	35
6.1	Effecten op ecologische hotspots	36
6.1.1	Noordoever Meerwijkplas	36
6.2	Effecten op ecologische potentiegebieden	37
6.2.1	Amerikavaart en groenstroken	37
6.2.2	Verenigde polder	37
6.3	Effecten op ecologische verbindingen	38
6.4	Conclusie	38
7	LITERATUUR	40
	BIJLAGE 1 VLEERMUISONDERZOEK AWZI HEEMSTEDE	41
	BIJLAGE 2 BOMENCHECK MOLENPLASPARK	44
	BIJLAGE 3 JURIDISCH KADER NATUURWETGEVING	47
	BIJLAGE 4 ECOLOGISCH BELEIDSPLAN GEMEENTE HAARLEM (2013 – 2030)	60
	BIJLAGE 5 VERSLAG VELDBEZOEK MEERWIJKPLAS 14 OKTOBER 2014	69

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Het Hoogheemraadschap van Rijnland is voornemens de afvalwaterzuiveringsinstallatie (AWZI) Heemstede gedeeltelijk te amoveren, enkele aanpassingen te doen en een rioolgemaal te bouwen, een persleiding tussen de AWZI's Heemstede en Schalkwijk aan te leggen en enkele aanpassingen te maken aan de AWZI Schalkwijk.

In verband met deze ingreep wordt een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezige natuurwaarden in het plangebied en de omgeving en de effecten van de voorgenomen ingreep op deze natuurwaarden.

1.2 Doel en afbakening van dit rapport

Het uitgevoerde onderzoek bestaat uit de volgende onderdelen:

- bureaustudie: onderzoek naar mogelijk voorkomende beschermde soorten op basis van openbaar beschikbare verspreidingsinformatie (van Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's) en eventuele rapporten);
- veldbezoek: onderzoek naar habitatgeschiktheid voor mogelijk voorkomende soorten;
- onderzoek naar de aanwezige vleermuizen in en nabij de AWZI Heemstede;
- inschatting van mogelijke effecten op door de Flora- en faunawet beschermde soorten;
- inschatting van eventuele overtredingen van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet en ontheffingsplicht;
- inschatting van mogelijke effecten op Natura 2000-instandhoudingdoelstellingen;
- toetsing aan het EHS beleidskader;
- toetsing aan het beleidskader van de gemeente Haarlem.

1.3 Plangebied

Het plangebied ligt tussen de AWZI Heemstede in het zuidwesten en de AWZI Schalkwijk in het noordoosten. Op dit moment zijn er nog verschillende alternatieven aanwezig voor het aan te leggen tracé, één van de tracés loopt door de bebouwde kom van de gemeente Haarlem (tracé 1), een tweede variant (tracé 2) loopt over de rand van de bebouwde kom van Haarlem en het buitengebied, het derde tracé is een combinatie van beiden (zie figuur 1.1). Ten westen van de Europavaart (aan de noordzijde van de Meerwijkplas) is er geen onderscheid tussen de verschillende tracés.

De AWZI Heemstede ligt ten westen van het Spaarne en ten noorden van de provinciale weg N201 in het buitengebied. Ten noorden en oosten van de AWZI Heemstede ligt een weidegebied, ten zuiden van deze AWZI ligt een verhoogde oude vuilnisbelt die deels begroeid is met bomen. Vanaf de AWZI Heemstede loopt het leidingtracé in oostelijke richting door de polder Zuid Schalkwijk. Vanaf hier loopt het tracé ten noorden van de Molenplas en Meerwijkplas.

Tracé 1 (oranje/rood)

Tracé 1 betreft de variant die door de bebouwde kom loopt, vanaf de Meerwijkplas noordwaarts langs de Europavaart. Ter hoogte van de Aziëweg buigt het tracé af naar het oosten tot aan de Professor Eijkmanlaan. Vanaf de kruising Aziëweg – Professor

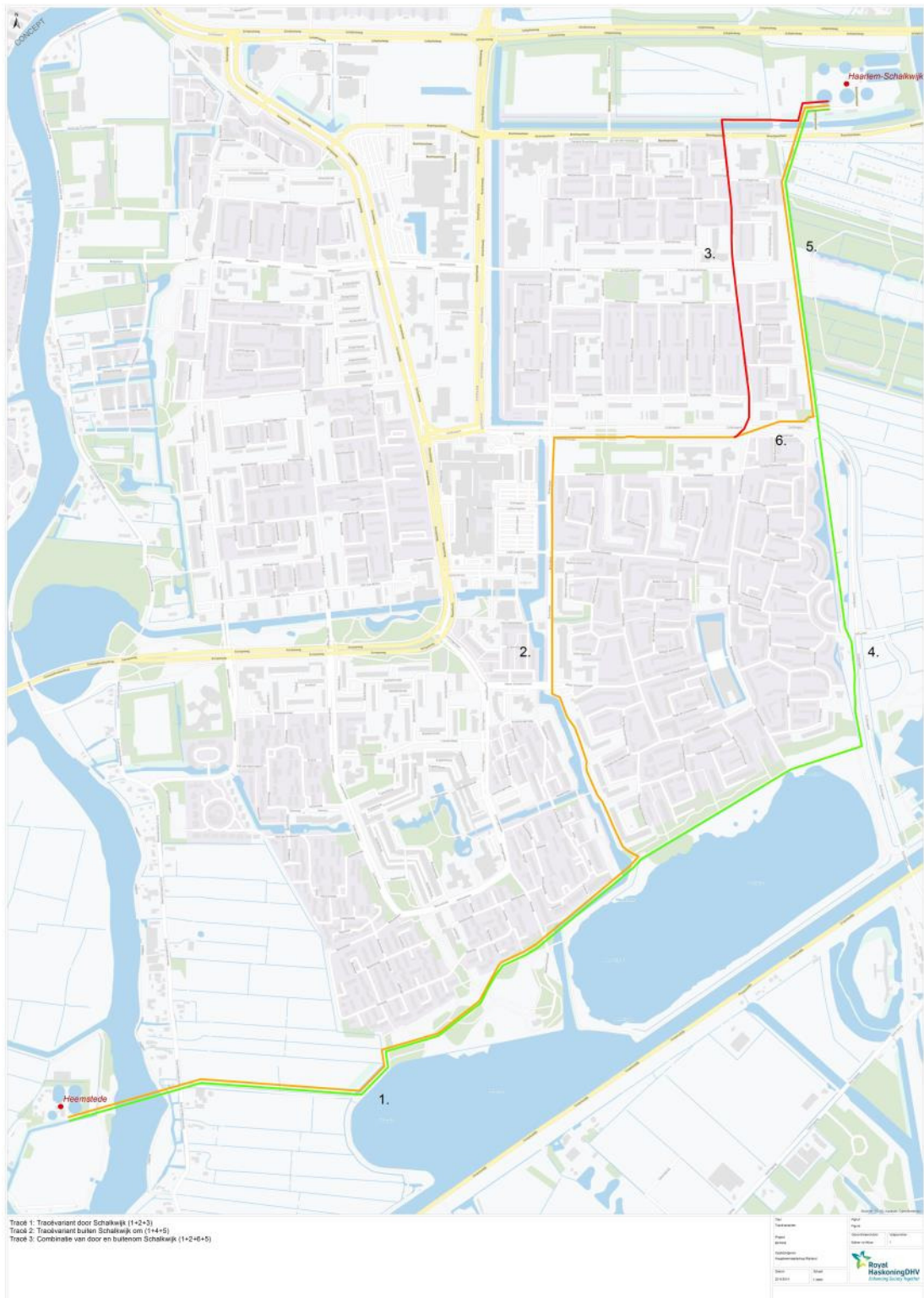
Eijkmanlaan loopt het tracé weer in noordelijke richting tot aan de Boerhaavelaan. Vanaf de Boerhaavelaan loopt het tracé richting het oosten tot aan de AWZI.

Tracé 2 (groen)

De variant die langs de rand van de bebouwde kom ligt, gaat bij de Meerwijkplas verder naar het oosten tot aan de Zuidtangent. Vanaf de Zuidtangent loopt het tracé in een rechte lijn noordwaarts langs de Zuidtangent en verder noordelijk langs een fietspad tot aan de AWZI Schalkwijk.

Variant 3 (oranje)

De laatste variant betreft een combinatie van beide varianten. Hierbij loopt het leidingtracé deels volgens de route van variant 1 om vanaf de Azielaan aan te sluiten bij variant 2.

Figuur 1.1 Planlocatie; tracé 1 = oranje/rood (1+2+3); tracé 2 = groen (1+4+5); tracé 3 = oranje (1+2+6)

1.4 Voorgenomen ontwikkeling

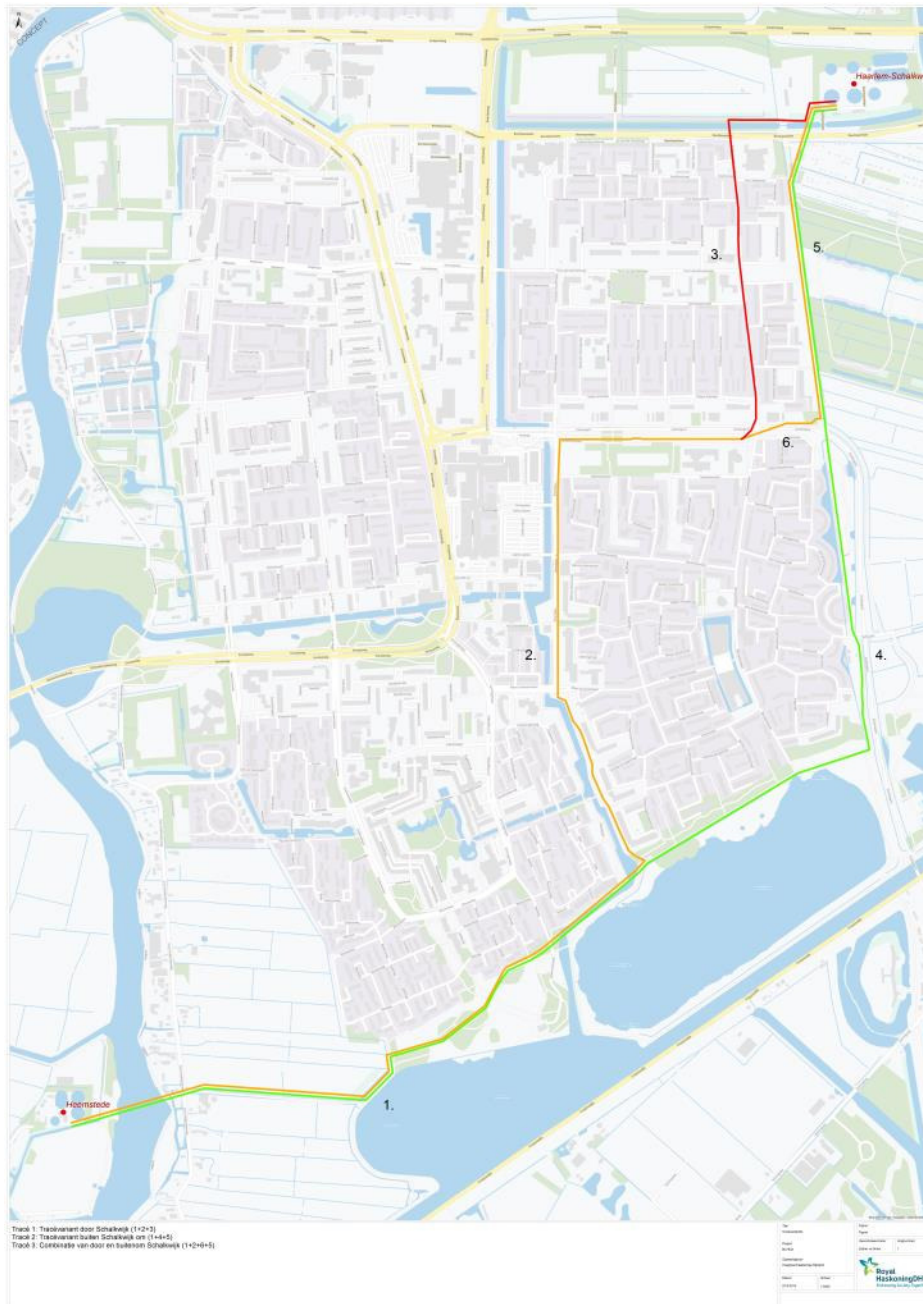
Op het terrein van de AWZI Heemstede zullen gebouwen worden gesloopt en zal een rioolgemaal worden aangelegd. Tussen de AWZI Heemstede en de AWZI Schalkwijk wordt een persleiding gerealiseerd langs één van de drie op afbeelding 1.1 getoonde tracés. Waar mogelijk wordt een sleuf gegraven en wordt de persleiding erin gelegd, anders vindt aanleg plaats door middel van een gestuurde boring. De te ontgraven sleuf zal op maaiveld een breedte hebben van ca. 2,5 meter en wordt gegraven met een middelgrote rupskraan (breedte 2,5 á 3 meter). De sleuf van 2,5 meter is onderdeel van een werkstrook van ongeveer 8 meter breed, waar naast de sleuf ruimte is voor opslag van materiaal en transport. Op de locaties waar de persleiding middels een boring wordt aangelegd is een werkterrein van ca. 300 m² nodig (ca. 10 x 30 meter) aan de zijde waarvandaan de boring plaatsvindt. Op de locatie waar de boring weer uit de grond komt is aanzienlijk minder ruimtebeslag nodig. Op het terrein van de AWZI Schalkwijk worden mogelijk enkele gebouwen bijgebouwd. De uitvoeringsduur bedraagt (uitgaande van 30 meter per dag) naar verwachting een half jaar, wanneer op meerdere locaties tegelijkertijd wordt gewerkt kan deze periode aanzienlijk worden ingekort.

De beoogde ontwikkeling bevindt zich nog in de planfase waarin verschillende varianten tegen elkaar afgewogen worden. De aard en locatie van de ingreep is daarom nog niet op een hoog detailniveau bekend.

2 BESCHERMDE NATUURWAARDEN

2.1 Gebiedbeschrijving

In deze paragraaf worden de ecologische waarden van het plangebied beschreven van noord naar zuid per tracévariant. De ecologische waarde is beschreven aan de hand van de veldbezoeken die zijn uitgevoerd op 24 en 26 juni 2014.

Figuur 2.1 Plangebied

2.1.1 Tracé 1

Tracévariant 1 loopt voor een groot deel door de bebouwde kom van Haarlem (Schalkwijk), in figuur 2.1 is dit tracé weergegeven in rood en oranje (nummers 1 t/m 3). Vanaf de AWZI Schalkwijk loopt het tracé westwaarts ten noorden van de Boerhaavelaan en een 15 meter brede vaart parallel aan de Boerhaavelaan. Ter hoogte van de professor Eijkmanlaan maakt het tracé een knik naar het zuiden en worden beide lijnvormige structuren door de persleiding gekruist. De AWZI bestaat uit rioolwaterbassins en enkele (kantoor)gebouwen omgeven door voedselrijke, soortenarme grasstroken, verharding en opgaande beplanting in de vorm van bomen en struiken langs de randen.

Figuur 2.2 Impressie van de AWZI Schalkwijk

De Professor Eijkmanlaan wordt gevolgd tot aan de Aziëweg, hier buigt het tracé af naar het westen. Binnen de bebouwde kom ligt het tracé langs bestaande infrastructuur in de vorm van de Aziëweg de Briandlaan en de Europavaart. De berm van beide wegen en de oeverzones van de Europavaart zijn relatief soortenarm en worden intensief beheerd.

Figuur 2.3 Impressie ligging tracé in stedelijk gebied Haarlem

De Aziëweg wordt gevolgd tot de Briandlaan, vanaf hier loopt het tracé in zuidelijke richting langs Briandlaan en de Europavaart. Aan de zuidrand van Schalkwijk, ten noorden van de Meerwijkplas buigt het tracé af naar het westen. Aan de noordwestzijde van de Meerwijkplas ligt het tracé in het dijklichaam tussen de Europavaart en de Meerwijkplas. Waar het dijklichaam een knik naar het zuiden maakt wordt de Europavaart gekruist. Ten westen van de Europavaart loopt het tracé door het Molenplaspark. Dit is een Engels aandoend park met solitaire bomen op strak gemaaide

grasvelden. Een deel van de grasvelden in het westen van het park zijn ingezaaid met bloemrijke zaadmengsels.

Figuur 2.4 Impressie Molenplaspark

Ten westen van het Molenplaspark loopt het tracé langs de Lage Kadijk (fietspad) door de Verenigde Grootte Polder in de richting van de Zuid-Schalkwijkerweg en het Spaarne. De Verenigde Grootte Polder is een restant van een veel grotere polder. Het is een veenweidegebied in agrarisch gebruik.

Figuur 2.5 De Verenigde Grote Polder en het Spaarne

Aan de westzijde van het Spaarne ligt de AWZI Heemstede. Deze AWZI bestaat uit verschillende gebouwen, en bassins omgeven door soortenarme, voedselrijke grasvelden. Het terrein is landschappelijk geaccentueerd ten opzichte van de omgeving door bomen en struiken, die op het terrein van de AWZI staan.

Figuur 2.6 Impressie AWZI Heemstede

2.1.2 Tracé 2

Tracé 2 is het groene tracé (figuur 2.1, nummer 1, 4 en 5) dat langs de oost- en zuidrand van Haarlem (Schalkwijk) loopt en vanaf daar door een agrarisch veenweidegebied richting het Spaarne en de AWZI Heemstede. Vanaf de AWZI Schalkwijk loopt het leidingtracé langs de oostrand van Schalkwijk richting het zuiden.

Ten zuiden van de AWZI ligt een 15 meter brede vaart direct ten noorden van de Boerhaavelaan, beide lijnvormige structuren worden door het leidingtracé gekruist. Aan de overkant van de Boerhaavelaan loopt het tracé in zuidelijke richting langs de oostrand van Schalkwijk in de berm van een fietspad. Dit is een parkachtige, voedselrijke zone. Het fietspad wordt aan de stadskant geflankeerd door een aaneengesloten rij van relatief jonge essen. Aan de oostkant van het fietspad ligt een brede ruig begroeide berm en een sloot, aan de oostzijde van deze sloot ligt in het noorden een volkstuincomplex en verder zuidelijk het natuur en recreatiegebied de Poelpolder en de HOV Zuidtangent.

Figuur 2.7 Impressie van de oostrand van Schalkwijk

Aan de zuidostrand van Schalkwijk maakt het tracé een knik richting het westen. Hier ligt het tracé tussen de zuidrand van Schalkwijk en de Molen- en Meerwijkplas. De noordzijde van de Meerwijkplas bestaat uit natuurlijke oeverlanden met brede rietkragen, natte en droge bloemrijke graslanden, poelen, struwelen van wilg en duindoorn en bosplantsoen.

Figuur 2.8 Impressie plangebied omgeving Meerwijkplas

2.1.3 Tracé 3

Tracé 3 is een combinatie van beide tracés (figuur 2.1, nummers 1, 2 en 6) en wijkt alleen in het noorden af van tracévariant 1. Hier wordt in plaats van de Professor Eijkmanlaan de oostelijke rand van Schalkwijk gevolgd. De Professor Eijkmanlaan is een brede weg, met aan weerszijden brede trottoirs, intensief beheerde gazons, essen en voortuinen van huizen. Dit tracé ligt in een grotendeels verharde omgeving.

2.2 Beschermde soorten

In deze paragraaf is aangegeven welke soorten (mogelijk) voorkomen in het plangebied. Per soortgroep zijn in deze paragraaf de resultaten van het bureauonderzoek en het veldbezoek weergegeven.

Als input voor het bureauonderzoek zijn vrij beschikbare verspreidingsgegevens gebruikt van o.a. de websites waarneming.nl, telmee.nl en de websites van verschillende PGO's zoals RAVON, SOVON en de Zoogdiervereniging. Daarnaast zijn verspreidingsatlassen van verschillende soortgroepen geraadpleegd en is gebruik gemaakt van het beheerplan Meerwijkplas.

Het uitgevoerde veldbezoek is geen gerichte inventarisatie naar beschermde soorten, maar betreft een bezoek om een beeld te krijgen van het plangebied en de hier aanwezige habitats en leefgebieden. Op basis hiervan en het mogelijk voorkomen van soorten op grond van het landelijke en regionale verspreidingsbeeld is bepaald welke soorten (mogelijk) voorkomen.

Voor gerichte inventarisaties naar soorten, is per soort een andere inventarisatiemethodiek vereist waarbij de onderzoeksintensiteit en de periode in het jaar en het tijdstip op de dag verschillen.

2.2.1 Vaatplanten

Het plangebied loopt gedeeltelijk door stedelijk gebied en door de randzone tussen stedelijk gebied en het agrarisch buitengebied. Soorten die verwacht kunnen worden op basis van aanwezig habitat en de landelijke verspreiding zijn soorten van het stedelijk gebied en soorten van parken, bermen en oevers (de stadsrandzone).

Uit gegevens van waarneming.nl, telmee.nl en verschillende bestemmingsplannen van de gemeente Haarlem blijkt in het plangebied de beschermde rietorchis voor te komen. Daarnaast is niet uit te sluiten dat beschermde muurplanten voorkomen op oudere gebouwen, kademuren, sluizen etc. Minder streng beschermde soorten die verwacht kunnen worden zijn, zijn dotterbloem en zwanenbloem.

Tijdens het veldbezoek op 24 juni 2014 is de aanwezigheid van rietorchis en zwanenbloem bevestigd in de omgeving van het tracé. De standplaatsen van de rietorchis bevinden zich in de vochtige gedeelten van de noordoevers van de Meerwijkplas.

2.2.2 Broedvogels

Overal langs het tracé zijn broedvogels te verwachten in bomen, struiken, oeverzones en ruigte. Alle broedvogels zijn streng beschermd, hiervoor geldt dat in principe geen ontheffing wordt verleend voor een ruimtelijke ingreep. Negatieve effecten t.a.v. broedvogels moeten worden voorkomen door buiten het broedseizoen te werken. Om die reden is geen verdere aandacht besteed aan de exacte soorten die voorkomen binnen het plangebied.

Er is een aantal soorten met een aanvullend beschermingsregime, van deze soorten is het nest jaarrond beschermd. Deze soorten zijn namelijk niet goed in staat om zelf een nest te maken. Voorbeelden hiervan zijn diverse uilensoorten, gierzwaluw, huismus en verschillende roofvogels. Al deze soorten kunnen voorkomen in de directe omgeving van het plangebied.

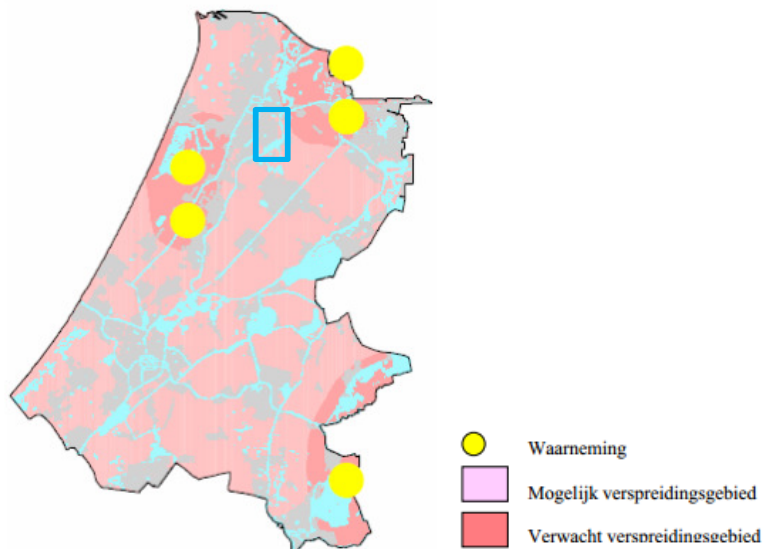
Tijdens het veldbezoek zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Omdat de bomen allemaal in blad staan, konden de boomkruinen niet volledig geïnspecteerd worden op de aanwezigheid van nesten. Dat betekent dat niet is uit te sluiten dat zich nesten in bomen bevinden van soorten waarvan het nest jaarrond is beschermd.

2.2.3 Zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren

In het plangebied komen alleen algemene zoogdiersoorten voor waarvoor vanuit de Flora- en faunawet een licht beschermingsregime geldt (tabel 1). Dit gaat om soorten als egel, mol, haas, konijn en diverse muis- en spitsmuissorten. Daarnaast is het voorkomen van de streng beschermde waterspitsmuis op grond van het bureau onderzoek niet uit te sluiten. Bij het opstellen van enkele werkprotocollen voor de

uitvoering van werken is door Rijnland een bureaustudie uitgevoerd naar de verspreiding van streng beschermde soorten in het beheergebied. Hieruit blijkt dat het plangebied ligt binnen het mogelijke verspreidingsgebied van de waterspitsmuis (figuur 2.9).

Figuur 2.3 Verspreiding waterspitsmuis in het beheergebied van Rijnland (plangebied= blauwe kader)

In 2013 zijn waarnemingen gedaan van de waterspitsmuis in het Poelbroekpark aan de zuidoostrand van Schalkwijk ten oosten van HOV de Zuidtangent (<http://www.stichtingmeergroen.nl>). In het beheerplan Meerwijkplas (Bureau Waardenburg, 2011) wordt geen melding gemaakt van de waterspitsmuis in de omgeving van de Meerwijkplas. Door de aanwezigheid van de waterspitsmuis in het Poelbroekpark, op relatief korte afstand van het tracé kan de aanwezigheid in de oeverzones van de Meerwijkplas echter niet met zekerheid worden uitgesloten. Met uitzondering van de oevers van de Meerwijkplas en watergangen in de Poelpolder kan de aanwezigheid van de waterspitsmuis in overige watergangen en de oevers daarvan op grond van de tijdens het veldonderzoek aangetroffen habitat worden uitgesloten. Op deze locaties ontbreken geschikte water- en oevervegetaties. Langs de Meerwijkplas is een ruige en natuurlijke oeverbegroeiing aanwezig, de aanwezigheid van de waterspitsmuis kan op grond van de quickscan op deze locatie niet worden uitgesloten. De oeverzones langs de Meerwijkplas zijn tamelijk breed en hebben een grillig verloop. Potentieel habitat voor de Waterspitsmuis is te vinden in de nattere rietzones en oeverbegroeiingszones zoals die zijn weergegeven in figuur 2.10.

Figuur 2.10 Beheerkaart, Beheerplan Meerwijkplas

Vleermuizen

De regio Haarlem is vanwege de ligging rijk aan vleermuizen. Aan de westkant van Haarlem liggen de duinen met bunkers, die veel gebruikt worden als winterverblijf door diverse soorten, zoals de watervleermuis. Op de overgang van de duinen en het stedelijk gebied ligt een landgoederenzone met veel oude (park)bomen en gebouwen die geschikte verblijfplaatsen bieden aan boombewonende soorten zoals de rosse vleermuis. Binnen de bebouwde kom van Haarlem is veel bebouwing aanwezig dat geschikte verblijfplaatsen biedt aan gebouwbewonende soorten als de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. Het agrarische gebied aan de zuid- en oostzijde tenslotte biedt goede foeragegebieden voor diverse soorten.

Vleermuizen die voor kunnen komen in en rondom het plangebied zijn gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis, meervleermuis, baardvleermuis en franjestaart (Kapteijn, 1995). Niet alle genoemde soorten zullen het plangebied gebruiken als voortplantingsplaats en/of vaste rust- en verblijfplaats.

Onderzoek van Bureau Waardenburg in 2007 leverde foeragerende en langs vliegende watervleermuis, laatvlieger en gewone dwergvleermuis op langs de Europavaart in Haarlem. Dit zijn tevens meer algemene soorten die verwacht worden in het plangebied. Daarnaast is bekend dat de meervleermuis foerageergebied en vliegroutes heeft over de Ringvaart en het Spaarne (Tennet Noordring, BUWA, 2012).

Aanvullend vleermuisonderzoek

Op de AWZI Heemstede zullen gebouwen worden geamoveerd. Op deze locatie heeft daarom een jaarrond onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen plaatsgevonden. Tijdens het onderzoek zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Een uitgebreide beschrijving van het onderzoek is te vinden in Bijlage 1.

In het Molenplaspark loopt het tracé door het park. Op voorhand is niet duidelijk of er bomen gekapt moeten worden om het tracé aan te kunnen leggen. De bomen aan het park zijn daarom onderzocht op hun potentiële geschiktheid als vleermuisverblijfplaats. De meeste bomen aan de noordzijde van het park zijn ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen, van een beperkt aantal bomen kon op grond van dit onderzoek de geschiktheid niet worden uitgesloten. Een uitgebreide beschrijving van dit onderzoek en de bomen waarvan de geschiktheid niet kon worden uitgesloten zijn weergegeven in Bijlage 2.

2.2.4 Amfibieën

In de omgeving van het plangebied komen algemene amfibieën zoals de gewone pad, bastaardkikker, meerkikker, bruine kikker en kleine watersalamander voor. Deze soorten vallen allen onder het lichte beschermingsregime (tabel 1). Daarnaast komt in de omgeving de streng beschermde rugstreeppad voor (tabel 3). In 2008 is de soort nog aangetroffen in de polder tussen Schalkwijk en het Spaarne.

2.2.5 Reptielen

In de omgeving van Haarlem komen de streng beschermde zandhagedis, hazelworm en ringslang voor. Geen van deze soorten komt echter binnen de begrenzing van het plangebied voor. Zandhagedis en hazelworm komen voor in de duinstreek en landgoederenzone ten westen van Haarlem, het habitat waarin deze soorten voorkomen is niet aanwezig in het plangebied. Waarnemingen van de ringslang zijn gedaan op ruime afstand van het plangebied richting het oosten. Voor de ringslang is wel geschikt habitat aanwezig in het plangebied in de vorm van oevers en sloten aan de oost- en zuidrand van Haarlem.

2.2.6 Vissen

In de omgeving van Haarlem komen de streng beschermde kleine modderkruiper, rivierdonderpad (beiden tabel 2) en bittervoorn (tabel 3) voor. Het is niet uit te sluiten dat deze soorten ook in het plangebied aanwezig zijn op plekken waar open water wordt gekruist door het tracé. De bittervoorn is in het verleden aangetroffen in de polder tussen Schalkwijk en het Spaarne (gemeente Haarlem, 2009).

2.2.7 Insecten en overige ongewervelden

In de omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van streng beschermde insecten of overige ongewervelde fauna. Tevens is tijdens de veldbezoeken op 24 en 26 juni 2014 geen geschikt habitat aangetroffen voor streng beschermde insecten en/of ongewervelden.

2.2.8 Synthese beschermde soorten

In deze paragraaf is samengevat welke beschermde soorten mogelijk aanwezig zijn in het plangebied. Er is gekozen om alleen soorten van tabel 2 en 3 mee te nemen omdat voor soorten van tabel 1 een vrijstelling geldt voor ruimtelijke inrichting.

In tabel 2.1 is per soortgroep aangegeven welke soorten (mogelijk) aanwezig zijn en bij welk tracé de soorten aanwezig kunnen zijn. De tracés zijn weergegeven in figuur 1.1.

Tabel 2.1 Beschermde soorten die mogelijk aanwezig zijn in het plangebied (tracénummering conform nummering in figuur 1.1)

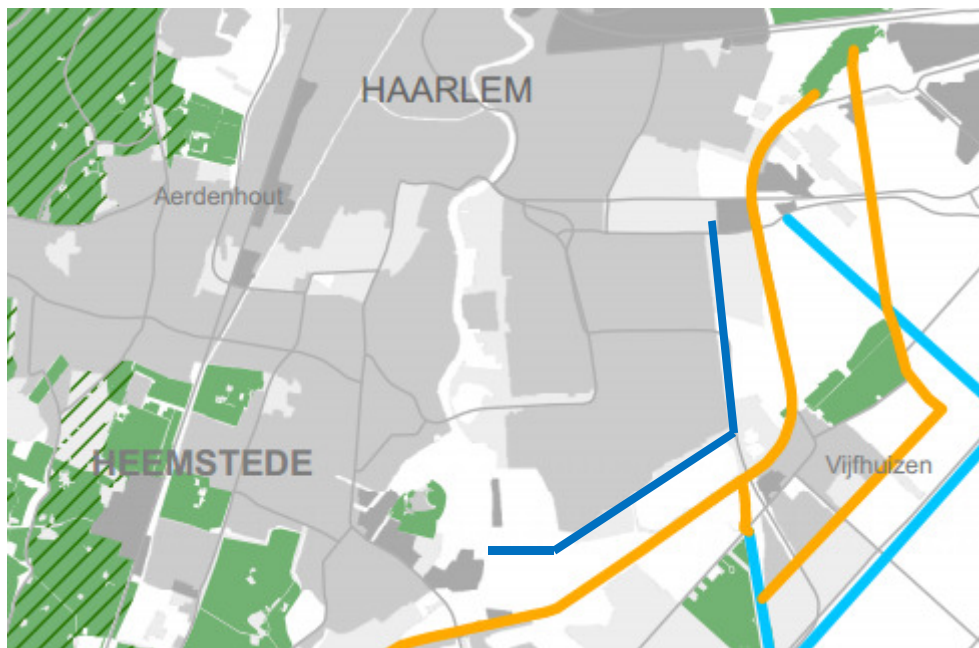
soortgroep	soorten	aanwezigheid	tracé
vaatplanten	rietorchis	zeker	tracé 2 (4)
broedvogels	diverse soorten	zeker	alle tracés (1 t/m 6)
	jaarrond beschermde nesten	mogelijk	alle tracés (1 t/m 6)
zoogdieren	waterspitsmuis	mogelijk	tracé 2 (4)
	vleermuizen	zeker	alle tracés (1 t/m 6)
amfibieën	rugstreeppad	mogelijk	alle tracés (1)
reptielen	-	afwezig	-
vissen	kleine modderkruiper, rivierdonderpad en bittervoorn	mogelijk	alle tracés (1 t/m 6)
overige soorten	-	afwezig	-

2.3 Beschermde gebieden

2.3.1 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

In figuur 2.11 is een uitsnede gemaakt van het ontwerp Natuurbeheerplan 2015 in de omgeving van het plangebied. Op de kaart zijn natuurgebieden en ecologische verbindingzones weergegeven die onderdeel zijn van de EHS. In de figuur is tevens de ligging van de het tracé weergegeven langs de buitenrand van Haarlem. Duidelijk te zien is dat het tracé in zijn geheel buiten de EHS ligt. De varianten die door de bebouwde kom van Haarlem lopen liggen op grotere afstand van de EHS en zijn niet weergegeven in figuur 2.11.

Omdat geen ruimtebeslag plaatsvindt op de EHS en er geen sprake is van externe effecten, zijn negatieve effecten ten aanzien van de EHS uitgesloten.

Figuur 2.4 Ecologische Hoofdstructuur (Ontwerp Natuurbeheerplan 2015). Donkerblauw = dichtstbij EHS gelegen tracé, geel & lichtblauw = ecologische verbindingzone (EVZ) en groen = EHS gebied.

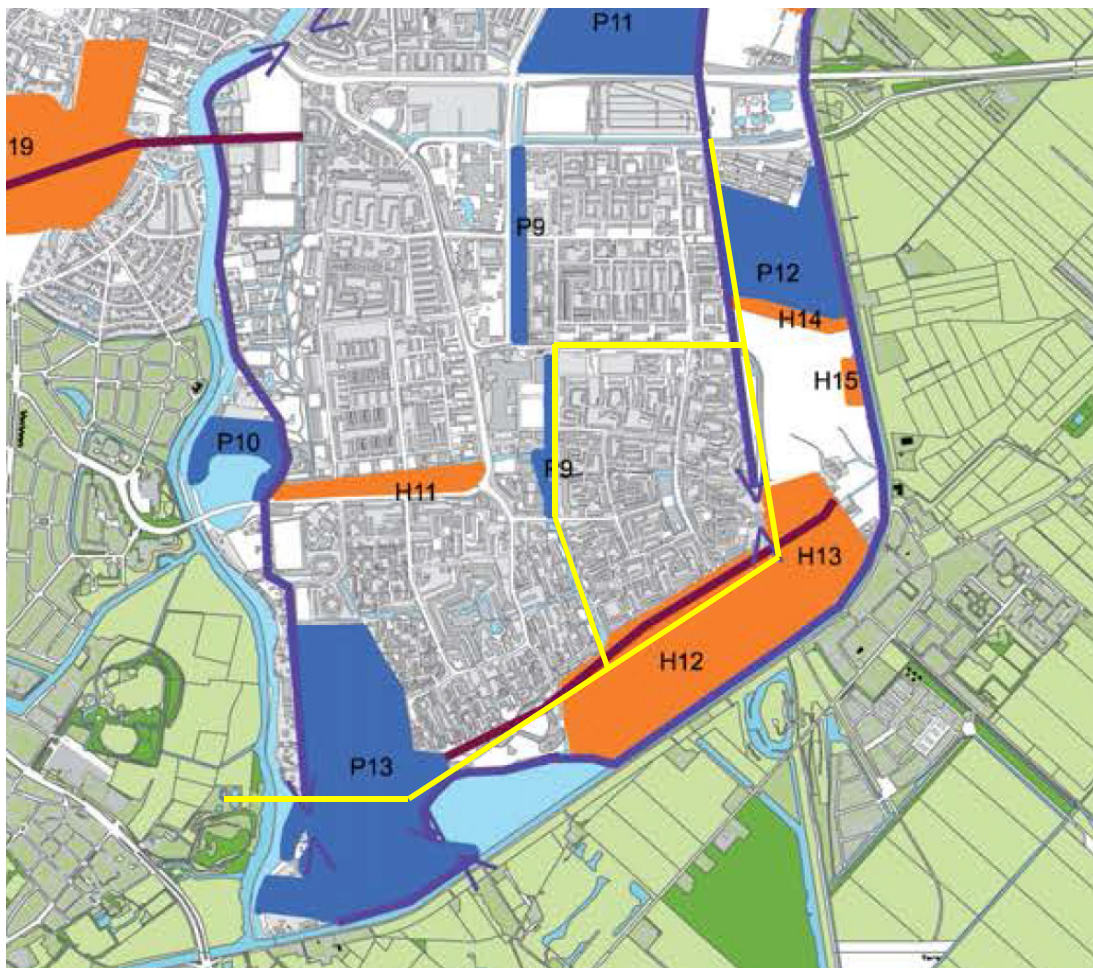
2.3.2 Ecologisch Beleidsplan gemeente Haarlem (2013 - 2013)

In figuur 2.12 is een uitsnede van de natuurwaardenkaart uit het Ecologisch Beleidsplan weergegeven. De volledige kaart is terug te vinden in Bijlage 4. Op de kaart zijn de ecologische 'hotspots' en ecologische gebieden met potentie weergegeven, conform het ecologisch beleidsplan van de gemeente Haarlem (zie bijlage 4). Op de kaart zijn de tracés van de persleiding weergegeven die langs of in ecologisch waardevolle gebieden liggen. Een beschrijving van de relevante ecologische hotspots en ecologische potentiegebieden is weergegeven in tabel 2.2, ook zijn hierin de relevante ecologische verbindingzones weergegeven.

Tabel 2.2 Beschrijving hotspotlocaties, ecologische potentiegebieden en ecologische verbindingen binnen de invloedzone van de verschillende tracés

Nr.	gebied	biotoop	soortenrijkdom / beschermde soorten	onderdeel ecostructuur	voornaamste begroeiing
H12	Meerwijkplas, in het bijzonder de noordoever	rietoevers, bloemrijk grasland en regenwaterpoelen	watervogels, koekoek, voortplanting libellen, blauwborst, rietorchis, duindoorn	onderdeel oostelijke noord-zuid route	ruig gras op arme grond en oeverbegroeiing
H14	Dwarspad poelpolder	schoon waterbiotoop met verlandingsoevers en bloemrijke berm	waterral, libellen en egelboterbloem	-	-
P9	Amerikavaart en groenstrook	Stedelijk water in brede voedselrijke groenstrook	Rietorchis, kandelaartje, soortenrijk insectenleven nog onvoldoende onderzocht in riet, harig wilgenroosje en aanwezige struiken	groene corridor in stadsdeel	bloemrijke berm en ruige hoge kruiden

P12	Poelpolder	veenweidegebied met nat hakhoutbos	rugstreeppad, rietorchis, oever- en moerasvegetatie, waterral	onderdeel groene oostrand van Haarlem	
P13	Verenigde polders	voedselrijk agrarisch grasland	rugstreeppad, andere amfibieën, restant weidevogels, bittervoorn	onderdeel Groene Zoom van Schalkwijk	grasland grotendeels overbemest
Ecologische verbindingen					
Route Noord-Zuid	vroegere spoorlijn Haarlem, Hoofddorp, Aalsmeer.				
Route Noord-Zuid	oostrand van de gemeente Haarlem: oevers met aangrenzend groen van Mooie Nel, Binnen liede, Buitenliede en Ringvaart				
Route West-Oost	Zuidrand van Schalkwijk: Molenplas, Meerwijkplas, Poelbroek				

Figuur 2.12 Uitsnede natuurwaardenkaart gemeente Haarlem (oranje = ecologische hotspots, blauw = potentiegebieden ecologie, geel = persleidingtracés in en langs ecologische waarden)

Uit tabel 2.2 en figuur 2.12 blijkt een aantal, door de gemeente Haarlem aangewezen natuurwaarden (ecologische hotspots, ecologische potentiegebieden of ecologische

verbindingen), binnen of langs de plangebieden van de verschillende tracés van de persleiding te liggen.

Vooraf op die locaties waar de tracés binnen door de gemeente Haarlem aangewezen hotspots of potentiegebieden liggen, is sprake van tegenstrijdige belangen. Dit is het geval bij:

- ecologische hotspot Meerwijkplas (H12), deze overlapt met tracé 2;
- ecologische potentiegebieden Verenigde Polder (P13) en Amerikavaart en groenstrook (P9), die overlappen respectievelijk met alle tracés en tracé 1 en 3.
- Ecologische verbindingen vroegere spoorlijn, oostrand Haarlem en zuidrand van Schalkwijk, deze overlappen respectievelijk met tracé 2 en 3, alle tracés en alle tracés.

De hotspots en potentiegebieden en eventuele overlap met de verschillende tracé-varianten is weergegeven in tabel 2.3.

Tabel 2.3 Natuurwaarden gemeente Haarlem en overlap met verschillende tracés

Nr.	Natuurwaarde	Tracé 1	Tracé 2	Tracé 3
H12	hotspot Meerwijkplas	noordwest	ja	noordwest
P9	potentiegebied Amerikavaart	ja	nee	ja
P13	potentiegebied Verenigde polder	ja	ja	ja
	ecologische verbinding vroegere spoorlijn	nee	ja	ja
	ecologische verbinding oostrand Haarlem	ja	ja	ja
	ecologische verbinding zuidrand Schalkwijk	noordwest	ja	noordwest

In onderstaande paragrafen is per relevant hotspot, potentiegebied en of ecologische verbindingzone weergegeven wat de belangrijkste kenmerken en waarden zijn van deze gebieden.

Ecologische hotspot Meerwijkplas (H12)

De Meerwijkplas en in het bijzonder de noordoever is door de gemeente Haarlem aangewezen als ecologische hotspot. De noordoever is voor een groot deel zandig van karakter. Op een aantal plaatsen is duindoornstruweel dominant aanwezig. Grauwe wilg en riet domineren op de noordelijke oever en wordt door kleinschalig beheer teruggedrongen. De meer zeldzamere soorten komen voor op de grazige natte delen van de noordoever die door dit kleinschalig beheer in stand worden gehouden. Het betreft soorten als moerasandijvie, platte rus, greppelrus, zomprus, aardbeiklaver, gewoon duizendgulden kruid en gevlekte rietorchis. Er is op de noordoever sprake van vochtgradiënten, natte ontoegankelijke rietlandjes wisselen af met hoger gelegen graslandjes met struweel. Op de noordoever zijn tevens verschillende poelen aangelegd. Opmerkelijk is de aanwezigheid van een wilde roos op de noordoever die zich steeds verder uitbreidt. Ten noorden van de oeverzone ligt een geasfalteerd fietspad met aan de zuidzijde hiervan een berm met gras en gemengde kruiden. Noordelijk van het fietspad ligt een bosplantsoen met onder andere hazelaar, sleedoorn, eenstijlige meidoorn, hondsroos en kardinaalsmuts. Opvallende kruiden die in de bosrand zijn aangetroffen zijn vogelmelk, hartgespan, bosanemoon, groot glaskruid en heelblaadjes (Bureau Waardenburg, 2011).

Het gebied wordt voor een groot gedeelte kleinschalig en gefaseerd beheerd door de natuurwerkgroep Meerwijkplas.

Figuur 2.13 Bloemrijk nat hooiland met op de achtergrond het bosplantsoen

Figuur 2.13 Duindoornstruweel

Figuur 2.14 Vlinderpad met rechts het bosplantsoen en links de soortenarme grasberm

Om de ecologische kwaliteiten van de noordoever van de Meerwijkplas nader te bepalen en te bekijken of er mogelijkheden zijn voor de aanleg van een persleiding op deze locatie is een veldbezoek uitgevoerd op dinsdag 14 oktober. Tijdens het veldbezoek is gekeken naar de mogelijkheden voor de aanleg van een persleiding aan de noordzijde van de Meerwijkplas. Een verslag van het veldbezoek is te vinden in Bijlage 5.

Potentiegebied Amerikavaart en groenstrook (P9)

De Amerikavaart is een stedelijk water met een brede voedselrijke groenstrook. Hier aanwezig soorten zijn rietorchis, kandelaartje, harig wilgenroosje en diverse struiken. De groenstrook kenmerkt zich bovendien door een soortenrijk insectenleven.

Dit gebied is als potentiegebied aangemerkt in het Ecologisch Beleidsplan. Mogelijkheden tot verbetering zijn:

- gedeeltelijk omvormen van groenstroken door terugdringen van agressieve groei van riet;
- het instellen van gefaseerd maai-beheer voor bloemrijk grasland;
- aanplant van vrijstaande bloeiende struiken van tweede grootte en van drijfbladplanten in het water.

Dat het gebied niet is aangewezen als ecologische hotspot houdt verband met de huidige ecologische waarden. In figuur 2.3 is te zien dat de Amerikavaart momenteel is beschoeid en de groenstrook momenteel bestaat uit strak gemaaide gazons met essenbeplanting.

Figuur 2.15 Amerikavaart en groenstrook vanaf de Californiëbrug richting het noorden

Figuur 2.16 Amerikavaart en groenstrook vanaf de Californiëbrug richting het zuiden.

Potentiegebied Verenigde Polder (P13)

In de huidige situatie bestaat de Verenigde Polder uit voedselrijke, agrarische graslanden. Belangrijke soorten die hier voorkomen zijn rugstreeppad, andere amfibieën en een weidevogelrestand en de bittervoorn. Het aanwezig grasland is grotendeels overbemest. Als mogelijke verbeterpunten voor dit potentiegebied worden genoemd:

- kappen van populieren langs de Betuwelaan aan de oostzijde van de Verenigde polder;
- verhogen van de waterstand in de Verenigde polder.

Figuur 2.17 Verenigde polder met voedselrijke agrarische graslanden en relatief lage waterstanden

Ecologische verbindingen

De ecologische verbindingen zijn van belang om hotspots en potentiegebieden te verbinden en te ontsluiten voor lopende dieren. Belangrijke elementen die deze verbindingen vormen zijn bomen, struiken, watergangen, oevers en bermen. Verbindingen die in of langs de verschillende tracés lopen liggen langs de groene buitenranden van Schalkwijk, zowel aan de oost- als zuidzijde.

2.3.3 Natura 2000-gebieden

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Kennemerland-Zuid. Dit gebied ligt op ruim 2,5 kilometer westelijk van de AWZI Heemstede, de overige delen van het plangebied liggen op grotere afstand van het Natura 2000-gebied. In figuur 2.11 is het Natura 2000-gebied weergegeven als groen gearceerd gebied.

Beschrijving

Kennemerland-Zuid is een uitgestrekt duingebied aan de zuidkant van het Noordzeekanaal. Het is een reliëfrijk en landschappelijk afwisselend gebied, dat grotendeels bestaat uit kalkrijke duinen. De overgang tussen de kalkrijke jonge duinen

en ontkalkte oude duinen ligt ter hoogte van Zandvoort. Dit levert een soortenrijke en kenmerkende begroeiing op, met duinroosvegetaties in het open duin, duingraslanden, vochtige en droge duinvalleien, plasjes, goed ontwikkelde struwelen en diverse vormen van duinbossen. Vegetaties van vochtige en natte duinvalleien komen met name voor ten zuiden van Zandvoort, waarvan het Houtglob het best ontwikkelde kalkrijke, natte duinvallei is. Het areaal kalkrijk duingrasland is vooral rondom Zandvoort groot. De oudere duinen van het zuidoostelijk gedeelte herbergen goed ontwikkeld kalkarm duingrasland. Ook zijn er in het zuidelijke puntje en ter hoogte van Zandvoort paraboolduincomplexen aanwezig. Het Kennemerstrand is de enige locatie langs de Hollandse vastelandsduinen waar een jonge strandvlakte met embryonale duinen en een uitgestrekte oppervlakte met kalkrijke duinvalleien aanwezig is. Aan de binnenduintrand zijn diverse landgoederen aanwezig. Hier zijn een aantal oude buitenplaatsen gelegen, die voor een aanzienlijk deel bebost zijn met naaldbos en loofbos, waaronder oude bossen met rijke stinzenflora.

De buitenplaatsen en landgoederen aan de binnenduintrand zijn de dichtstbij gelegen onderdelen van het Natura 2000-gebied.

Habitattypen en –soorten

Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid is aangewezen voor diverse habitattypen en –soorten. Per habitatype en soort waarvoor het gebied is aangewezen zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor wat betreft oppervlakte en kwaliteit van het gebied.

Aanwezige habitattypen waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd, zijn:

- H2110 Embryonale duinen
- H2120 Witte duinen
- H2130 Grijs duinen (subtypen: kalkrijk, kalkarm en heischraal)
- H2150 Duinheide met struikhei
- H2160 Duindoornstruwelen
- H2170 Kruidwilgstruwelen
- H2180 Duinbossen (subtypen: vochtig, droog en binnenduintrand)
- H2190 Vochtige duinvalleien (subtypen: open water, kalkrijk, ontkalkt en hoge moerasplanten)

Aanwezige habitatoorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd, zijn:

- H1014 Nauwe korfslak
- H1318 Meervleermuis
- H1903 Groenknolorchis.

3 EFFECTEN BESCHERMDE SOORTEN

3.1 Beschrijving van de effecten

Effecten zijn onder te verdelen in tijdelijke effecten (treden alleen op tijdens de uitvoer van de werkzaamheden) en permanente effecten (treden op als gevolg van permanente veranderingen in de omgeving). Tijdens de werkzaamheden kan bijvoorbeeld verstoring van individuen en vernietiging van leefgebied optreden. De vernietiging van leefgebied kan permanent zijn. Daarnaast is het mogelijk dat individuen verwond of gedood worden. Hieronder is per soortgroep beschreven welke effecten in theorie mogelijk zijn. Bij de beschrijving van de effecten in paragraaf 3.2 is nog geen rekening gehouden met mogelijke mitigerende maatregelen. Hier zijn de maximale effecten beschreven die mogelijk optreden als gevolg van de werkzaamheden zonder het toepassen van mitigerende maatregelen.

3.2 Effecten op beschermde soorten

3.2.1 Vaatplanten

In het plangebied komen de beschermde zwanenbloem, rietorchis en gewone vogelmelk voor en mogelijk ook de dotterbloem. Wanneer de persleiding aangelegd wordt op de locatie waar standplaatsen van deze soorten aanwezig zijn, kunnen exemplaren van deze soorten worden vernietigd en kunnen standplaatsen verloren gaan.

3.2.2 Broedvogels

Broedgevallen van vogels kunnen door geluid, optische verstoring en verlichting worden verstoord indien deze zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden bevinden. Het is mogelijk, dat broedende vogels hun nesten verlaten of dat nesten verloren gaan door de werkzaamheden, wanneer tijdens het broedseizoen gewerkt wordt. Het broedseizoen loopt ongeveer van half maart tot half augustus, maar ook daar buiten is het niet onmogelijk dat broedende vogels worden aangetroffen.

Jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen in de directe nabijheid van het plangebied. De gebouwen langs de verschillende tracés worden niet gesloopt, alleen gebouwen op het terrein van de AWZI Heemstede worden gesloopt. In en op deze gebouwen zijn geen jaarrond beschermde nesten aanwezig. Sloop van deze gebouwen zorgt daarom niet voor vernietiging van jaarrond beschermde nesten.

Langs het tracé worden mogelijk bomen gekapt ter hoogte van het Molenplaspark en mogelijk rondom de AWZI Heemstede. Hoewel geen jaarrond beschermde nesten zijn aangetroffen kan de aanwezigheid hiervan niet volledig worden uitgesloten (vanwege het dichte bladerdek). Wanneer bomen gekapt worden rondom de AWZI's en in het Molenplaspark kan dit mogelijk leiden tot vernietiging van jaarrond beschermde nesten.

3.2.3 Zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren

Door de werkzaamheden gaat mogelijk leefgebied van diverse algemene grondgebonden zoogdieren, zoals (spits)muizen (tijdelijk) verloren. Daarnaast is het mogelijk dat tijdens de werkzaamheden individuen verstoord, verwond of gedood worden.

Ter hoogte van de Meerwijkplas komen mogelijk waterspitsmuizen voor, wanneer de persleiding wordt aangelegd in natte, ruige oeverzones nabij de Meerwijkplas gaat mogelijk leefgebied van de waterspitsmuis (tijdelijk) verloren en worden individuen van de soort mogelijk verstoord, verwond of gedood.

Vleermuizen

Het is niet uit te sluiten, dat er verblijfplaatsen, foerageergebied of vliegroutes van vleermuizen aanwezig zijn in de omgeving van het plangebied. Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in bomen langs het tracé van de persleiding of op de AWZI Schalkwijk. Het aanvullend vleermuisonderzoek op de AWZI Heemstede heeft aangetoond dat zich hier geen verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden. Mogelijke kap van bomen (in het Molenplaspark) kan er toe leiden dat verblijfplaatsen verloren gaan. Daarnaast kunnen nachtelijke werkzaamheden, als daarbij verlichting wordt gebruikt, er toe leiden dat vleermuizen worden verstoord tijdens hun nachtelijke vluchten.

3.2.4 Amfibieën

Het leefgebied van algemene amfibieën gaat mogelijk tijdelijk verloren tijdens de aanleg van de persleiding en de geplande werkzaamheden op de AWZI Heemstede. Daarnaast is het mogelijk dat algemene amfibieën verstoord en mogelijk verwond of gedood worden tijdens de werkzaamheden.

De aanleg van de persleiding in de polder tussen Schalkwijk en het Spaarne zorgt er mogelijk voor dat leefgebied (tijdelijk) verloren gaat van de streng beschermde rugstreeppad. Daarnaast is het mogelijk dat individuen van deze soort als gevolg van de werkzaamheden worden verstoord en mogelijk verwond of gedood tijdens de werkzaamheden.

3.2.5 Reptielen

Er komen geen streng beschermde reptielen voor in de omgeving van het plangebied. Effecten ten aanzien van deze soortgroep zijn uitgesloten.

3.2.6 Vissen

In het plangebied komen mogelijk kleine modderkruiper, bittervoorn en rivierdonderpad voor. Wanneer werkzaamheden plaatsvinden in watergangen, waar op dat moment beschermde vissoorten aanwezig zijn gaat mogelijk leefgebied (tijdelijk) verloren en worden mogelijk individuen van deze soorten verstoord, verwond of gedood. Permanente effecten ten aanzien van deze soorten worden zijn niet aan de orde omdat de watergangen in de uiteindelijke situatie niet veranderen.

3.2.7 Ongewervelde dieren

In het plangebied worden geen beschermde ongewervelde dieren verwacht. Het is dan ook uit te sluiten dat er effecten optreden op deze soortgroep.

3.3 Conclusies en advies

De onderstaande tabel geeft weer voor welke beschermde soort(groep)en niet uitgesloten is dat, zonder mitigerende maatregelen, negatieve effecten zullen optreden. Er is voor gekozen om alleen soorten van tabel 2 en 3 mee te nemen omdat voor soorten van tabel 1 een vrijstelling geldt voor ruimtelijke inrichting. Verderop in deze rapportage zijn de mitigerende maatregelen weergegeven. Mogelijke resterende effecten na mitigatie zijn weergegeven in paragraaf 4.1.6.

Tabel 3.1 Mogelijke of te verwachten effecten op mogelijk aanwezige beschermde soorten in het plangebied.

Soortgroep	Soort(en)	Mogelijk of te verwachten effect (zonder mitigerende maatregelen)
vaatplanten	rietorchis	vernietiging standplaats en exemplaren van de soort
broedvogels	diverse soorten	vernietiging en verstoring nesten;
jaarrond beschermde nesten	diverse soorten (in bomen)	vernietiging nestplaatsen; verstoring nesten
zoogdieren	waterspitsmuis	vernietiging en verstoring leefgebied; verstoren, doden of verwonden individuen
vleermuizen	diverse soorten	vernietiging verblijfplaatsen (bomen); verstoring vliegroutes en foerageergebied
amfibieën	rugstreeppad	vernietiging en verstoring leefgebied; verstoren, doden of verwonden individuen
vissen	bittervoorn, kleine modderkruiper en rivierdonderpad	vernietiging en verstoring leefgebied; verstoren, doden of verwonden individuen

4 MITIGATIE EN TOETSING AAN DE FLORA- EN FAUNAWET

4.1 Mitigatie

In deze paragraaf worden mitigerende maatregelen voorgesteld voor soorten waar negatieve effecten op te verwachten zijn.

4.1.1 Rietorchis

Standplaatsen van de rietorchis zijn aanwezig in de nattere graslanden en oeverzones aan de noordzijde van de Meerwijkplas. Effecten kunnen gemitigeerd worden door het tracé van de persleiding in de nabijheid van het fietspad aan de noordzijde van de Meerwijkplas te leggen. Effecten ten aanzien van de rietorchis worden op deze manier voorkomen.

4.1.2 Broedvogels

Het verstoren van broedgevallen van vogels is het meest eenvoudig te voorkomen door buiten het broedseizoen te werken. Het broedseizoen loopt ongeveer van half maart tot half augustus, maar ook daar buiten is het niet onmogelijk dat broedende vogels worden aangetroffen. Houtduiven broeden bijvoorbeeld van maart tot in oktober, bomen dienen dan gekapt te worden in de winter (november t/m februari).

Wanneer het niet mogelijk is de werkzaamheden volledig buiten het broedseizoen uit te voeren zijn er ook andere mogelijkheden om verstoring van broedvogels te voorkomen, deze mogelijkheden bieden echter geen 100% garantie dat verstoring niet plaatsvindt.

Twee mogelijkheden om toch te werken in het broedseizoen zonder broedvogels te verstoren, zijn:

- Werkzaamheden uitvoeren buiten de verstoringsafstand van de broedgevallen;
- De werkzaamheden starten voorafgaand aan het broedseizoen en in een – voor zover mogelijk – constante intensiteit te laten doorgaan gedurende het broedseizoen. Het voordeel van deze methode is, dat de verstoringsafstand “automatisch” bepaald wordt: vogels zullen uit eigen beweging een nestplaats kiezen buiten hun specifieke verstoringsafstand.

Het uitvoeren van werkzaamheden buiten de verstoringsafstand zal in sommige gevallen betekenen dat mogelijk op bepaalde locaties vanwege broedgevallen niet gewerkt kan worden totdat de soort hier is uitgebroed.

Jaarrond beschermde vogelsoorten

Het is niet uit te sluiten dat jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn in mogelijk te kappen bomen in het Molenplaspark en op het terrein van de AWZI Heemstede. Wanneer bomen gekapt moeten worden waarin jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn, is dit een overtreding van de Flora- en faunawet. Effecten kunnen worden voorkomen door bomen waarin zich jaarrond beschermde nesten bevinden te laten staan en de ligging van het tracé enigszins aan te passen.

Of zich daadwerkelijk jaarrond beschermde nesten bevinden in mogelijk te kappen bomen kan gecontroleerd worden in de periode dat er geen blad aan de bomen zit.

4.1.3 Zoogdieren

Waterspitsmuis

De aanwezigheid van de waterspitsmuis kan niet worden uitgesloten langs de oevers van de Meerwijkplas. Effecten kunnen worden gemitigeerd door op deze locatie het tracé van de persleiding in de nabijheid van het fietspad aan de noordzijde van de Meerwijkplas te leggen. Effecten ten aanzien van de waterspitsmuis worden op deze manier voorkomen.

Vleermuizen

Effecten ten aanzien van foerageergebied en vliegroutes kunnen worden voorkomen door de werkzaamheden overdag uit te voeren, zodat geen versturende verlichting gebruikt hoeft te worden.

Er zijn geen effecten te verwachten ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen in gebouwen omdat verblijfplaatsen niet zijn aangetroffen.

Effecten op potentiële verblijfplaatsen in het Molenplaspark kunnen worden voorkomen door de bomen te sparen waarvan niet met zekerheid kan worden uitgesloten dat zich hierin verblijfplaatsen bevinden. Bomen die ongeschikt zijn om verblijfplaatsen te herbergen kunnen gekapt worden zonder dat daarbij effecten op vleermuizen zijn te verwachten.

4.1.4 Amfibieën

De aanleg van het leidingtracé in de polder tussen Schalkwijk en het Spaarne zorgt er mogelijk voor dat leefgebied (tijdelijk) verloren gaat van de streng beschermde rugstreepad. Effecten kunnen worden voorkomen door bij de aanleg van het leidingtracé werkzaamheden in de aanwezige sloten (potentiële voortplantingswater) en overwinteringshabitats (kades en boerenerven) te voorkomen in de periode dat deze deelleefgebieden door de soort worden gebruikt. Dat betekent geen werkzaamheden in de voortplantingswateren gedurende het voortplantingsseizoen (werkzaamheden van augustus tot maart) en geen werkzaamheden in het landhabitat gedurende de winterperiode (werkzaamheden van april t/m oktober).

Deze mitigerende maatregel zal in de praktijk lastig uitvoerbaar zijn omdat de twee typen leefgebieden naast elkaar voorkomen waardoor de werkzaamheden lastig te spreiden zullen zijn in het jaar. Het is daarom aan te raden aanvullende onderzoek te doen naar de aanwezigheid van de rugstreepad in de polder tussen Schalkwijk en het Spaarne. Op basis van deze aanvullende inventarisatie kan de aanwezigheid en functie van het plangebied voor de soort worden bepaald. Mitigerende maatregelen kunnen dan meer op maat worden gemaakt of zijn bij afwezigheid van de soort niet nodig.

4.1.5 Vissen

Effecten ten aanzien van bittervoorn, kleine modderkruiper en rivierdonderpad in grotere watergangen kunnen gemitigeerd worden door de buisleiding onder brede watergangen door te leggen middels een boring in plaats van het laten afzinken van de buisleiding of een open ontgraving. Bij een boring zullen naar verwachting geen effecten optreden ten

aanzien van vissen. Effecten op de rivierdonderpad worden op deze manier volledig gemitigeerd omdat de soort niet aanwezig is in kleinere wateren in het plangebied.

Bij kleinere watergangen kunnen effecten grotendeels worden gemitigeerd door zo min mogelijk werkzaamheden uit te voeren in de watergangen en de werkzaamheden uit te voeren buiten de kwetsbare voortplantingsperiode en overwinteringsperiode van bittervoorn en kleine modderkruiper (april t/m augustus en november t/m februari). Schadelijke effecten kunnen op deze manier mogelijk niet volledig worden gemitigeerd waardoor een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk is voor de bittervoorn. Voor de kleine modderkruiper volstaat werken volgens de gedragscode van de Unie van Waterschappen.

Of een ontheffing noodzakelijk is, is overigens afhankelijk van de aanwezigheid van de bittervoorn in het plangebied. Wanneer de soort niet voorkomt in sloten in het plangebied zijn effecten uit te sluiten en is een ontheffing niet noodzakelijk.

Het wordt daarom aangeraden aanvullend onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van de bittervoorn.

4.1.6 Samenvatting mitigatie en resteffecten

Tabel 4.1 Mitigeerbaarheid van verwachte effecten op (mogelijk) aanwezige beschermde soorten

Soortgroep	Soort(en)	Mogelijk of te verwachten effect	mitigeerbaar?	locatie (nr. corresponderend met figuur 1.1)
Vaatplanten	rietorchis	vernietiging standplaats en individuele exemplaren	ja; buisleidingtracé aanleggen buiten habitat standplaatsen	Oevers Meerwijkplas (tracé 2; nummer 4)
Overige broedvogels	diverse soorten gebouw- en struweel- en boombroeders	verstoring en vernietiging nesten	ja; vermijden werken in het broedseizoen; of voorkomen dat broedgevallen optreden; of verstoring voorkomen	Bomen en struweel in het hele plangebied (alle tracés; nummer 1 t/m 6)
Jaarrond beschermde nesten	mogelijk in te kappen bomen	vernietiging en verstoring nestplaats	ja; vermijden werken in broedseizoen; voorkomen kappen bomen met jaarrond beschermde nesten	Op locaties waar mogelijk bomen gekapt worden (alle tracés; nummer 1)
Zoogdieren	waterspitsmuis	tijdelijke vernietiging leefgebied en verstoring individuen	ja; buisleidingtracé aanleggen buiten leefgebied ten noorden van de Meerwijkplas	Oevers Meerwijkplas (tracé 2; nummer 4)

Boombewonende vleermuissoorten	boombewonende soorten	vernietiging potentiële verblijfplaatsen; verstoring vliegroutes en foerageergebied	ja; sparen bomen die potentieel geschikt zijn om verblijfplaatsen te herbergen	Molenplaspark (tracé 2; nummer 4)
Amfibieën	rugstreeppad	tijdelijke vernietiging leefgebied en verstoring individuen	gedeeltelijk; buisleiding buiten voortplantingswater en overwinteringshabitat aanleggen en werken in minst kwetsbare periode	Tussen Molenplaspark en Spaarne (alle tracés; nummer 1)
Vissen	bittervoorn en kleine modderkruiper	verstoring leefgebied en verstoren, doden of verwonden individuen	gedeeltelijk; boring onder grotere wateren, aanleg buisleiding buiten kleinere wateren en werken buiten de kwetsbare perioden	Hele plangebied waar watergangen worden gekruist (alle tracés; nummer 1,3, 4 en 5)
	rivierdonderpad		ja; boring onder grotere wateren.	Grotere watergangen (alle tracés; nummer 1)

4.2 Conclusie

Effecten op de meeste soort(groep)en zijn te voorkomen door het nemen van de geopperde mitigerende maatregelen. Voor een aantal soorten zijn effecten alleen te verzachten en niet volledig te voorkomen, dit geldt voor bittervoorn, kleine modderkruiper, rugstreeppad en jaarrond beschermde nesten van vogels. De tracés waar deze soorten mogelijk voorkomen zijn weergegeven in tabel 4.1, laatste kolom.

Voor deze soorten is het noodzakelijk om aanvullend onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van deze soorten in het plangebied en de functie van het plangebied voor deze soorten. Hiermee kan bepaald worden of daadwerkelijk effecten optreden en is maatwerk mogelijk voor wat betreft de mitigerende maatregelen.

4.2.1 Aanvullend onderzoek

De soorten of nest- en verblijfplaatsen waarnaar aanvullend onderzoek nodig is, zijn: bittervoorn, kleine modderkruiper, rugstreeppad en jaarrond beschermde nesten van broedvogels en vleermuizen.

Onderzoek naar vissen kan uitgevoerd worden van april t/m oktober. Er dienen twee inventarisatierondes uitgevoerd te worden waarbij met behulp van een RAVON schepnet wordt geïventariseerd.

Aanvullend onderzoek naar jaarrond beschermde nesten is noodzakelijk in het Molenplaspark als niet alle bomen behouden kunnen blijven. Jaarrond beschermde nesten kunnen het best gezocht worden in de winterperiode wanneer geen blad aan de bomen zit.

Aanvullend onderzoek naar de rugstreeppad dient uitgevoerd te worden in de periode van half april tot half juni. Dit onderzoek kan dus op zijn vroegst worden uitgevoerd in de lente van 2015.

4.3 Toetsing aan de Flora- en faunawet

Het is op dit moment niet uit te sluiten dat als gevolg van de aanleg van de persleiding en het amoveren van de AWZI Heemstede verbodsbepalingen uit artikel 11 van de Flora- en faunawet worden overtreden ten aanzien van bittervoorn, kleine modderkruiper, rugstreeppad, vogels waarvan het nest jaarrond beschermd is en boombewonende vleermuizen. Voor de kleine modderkruiper geldt dat volgens de Gedragscode van de Unie van Waterschappen kan worden gewerkt zodat een ontheffing niet nodig is voor de overige soorten is mogelijk een ontheffing nodig. Dit zal moeten blijken uit aanvullend onderzoek en nadere afstemming m.b.t. de mitigerende maatregelen.

5 TOETSING AAN DE NATUURBESCHERMINGSWET

De vraagstelling voor de toetsing aan de Natuurbeschermingswet is: zijn er mogelijk (significant) negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van de omringende Natura 2000-gebieden?

5.1 Afbakening

Omdat de ingreep buiten Natura 2000-gebieden plaatsvindt, kan er alleen sprake zijn van externe effecten. Externe effecten kunnen optreden ten gevolge van geluid, beweging, verlichting en stikstofdepositie. Vanwege de afstand van 2,5 kilometer (AWZI Heemstede) of meer (overige delen plangebied) van Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid, spelen geluid, beweging en verlichting geen rol. Relevante effecten in het licht van de aanleg van de persleiding en het amoveren en herbouwen van de AWZI Heemstede zijn mogelijk nog:

- effecten op leefgebieden van aangewezen soorten door verslechtering ten gevolge van stikstofdepositie;
- effecten op aangewezen habitattypen door verslechtering ten gevolge van stikstofdepositie.

Deze effecten kunnen optreden tijdens de aanleg van de persleiding en de werkzaamheden op beide AWZI's (door gebruik van machines, materieel en door verkeersbewegingen). Na afronding van de werkzaamheden zal er een verschuiving van capaciteit van de AWZI Heemstede naar de AWZI Schalkwijk zijn. De capaciteit van de AWZI Schalkwijk wordt vergroot en de capaciteit van de AWZI Heemstede wordt kleiner, de totale capaciteit neemt echter niet toe. Dat betekent dat in de gebruiksfase verkeersbewegingen (en daarmee de emissie van stikstof) afnemen nabij de AWZI Heemstede en toenemen nabij de AWZI Schalkwijk.

Er is zodoende alleen sprake van tijdelijke effecten, permanente effecten als gevolg van de ingreep zijn uitgesloten.

5.2 Effectbeschrijving

Bij de aanleg van de persleiding zal er gebruik worden gemaakt van beperkt materieel: één rupskraan en de aan- en afvoer van personeel en materieel met voertuigen. Voertuigen en machines geven tijdens de werkzaamheden een uitstoot van met name NO_x. De depositie van NO_x kan leiden tot verzuring en vermesting. Of er sprake kan zijn van effecten als gevolg van de depositie van verzurende en vermestende stoffen is afhankelijk van het in te zetten materieel en de duur van deze inzet. Duidelijk is, dat het zal gaan om een tijdelijke en beperkte emissie.

Het is echter niet op voorhand uit te sluiten dat de uitstoot van NO_x leidt tot een effect op gevoelige habitattypen indien er in de huidige situatie reeds sprake is van een overschrijding van de zogenaamde Kritische Depositie Waarde (KDW). De KDW is gedefinieerd als de maximale hoeveelheid atmosferische depositie waarbij negatieve effecten op de structuur en de functies van het habitatype zeker niet voorkomen. Met andere woorden bij depositie onder de KDW is stikstof geen beperkende factor voor het

realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen van habitattypen en leefgebieden van soorten. In tabel 5.1 zijn de kritische depositie waarden voor Kennemerland-Zuid weergegeven.

Tabel 5.1. Binnen Kennemerland-Zuid voorkomende habitattypen en bijbehorende kritische depositiewaarden.

Code	Habitatype	Habitatsoort	KDW (mol/ha/jr)
H2110	Embryonale duinen		1429
H2120	Witte duinen		1429
H2130A	Grijze duinen (kalkrijk)		1071
H2130B	Grijze duinen (kalkarm)		714
H2160	Duindoornstruwelen		2000
H2170	Kruipwilgstruwelen		2286
H2180A	Duinbossen (droog)		1071
H2180B	Duinbossen (vochtig)		2214
H2180C	Duinbossen (binnenduintrand)		1786
H2190A	Vochtige duinvalleien (open water)		1000
H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)		1429
H2190C	Vochtige duinvalleien (ontkalkt)		1071
H2190D	Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)		2400
H1014		nauwe korfslak	1400 - 2400
H1318		meervleermuis	> 2400
H1903		groenknolorchis	< 1400

In de huidige situatie wordt voor een deel van de aanwezige habitattypen en soorten de KDW overschreden. Dat betekent dat een toename van de stikstofdepositie ertoe kan leiden dat stikstof een beperkende factor wordt voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen van habitattypen en leefgebieden van soorten.

5.3 Effectbeoordeling

De werkzaamheden voor de aanleg van de persleiding en het amoveren van gebouwen op de AWZI Heemstede staan omschreven in paragraaf 1.4. De aanleg van de persleiding duurt naar verwachting een half jaar, voor het graven van de sleuf wordt beperkt materieel ingezet. Het project vindt zoveel mogelijk plaats met een gesloten grondbalans, het grootste gedeelte van de grond wordt weer gebruikt om de sleuf te dichten. Of de resterende grond wordt afgevoerd of wordt opgebracht in de directe omgeving is nog onduidelijk. Doordat er zoveel mogelijk met een gesloten grondbalans wordt gewerkt, zullen vervoersbewegingen beperkt zijn. Hoe de sloop en de bouw van het rioolgemaal op de AWZI Heemstede plaatsvindt en de mogelijke nieuwbouw op de AWZI Schalkwijk is momenteel nog niet bekend.

De stikstofdepositie binnen dit project is afkomstig van materieel dat wordt ingezet gedurende de aanleg van de persleiding en van aan- en afvoer van personeel en materiaal. Bij de activiteiten zal gebruik worden gemaakt van een rupskraan en voertuigen voor de aan- en afvoer van mensen en materieel. De inzet van materieel is beperkt en het project duurt maximaal een half jaar, waarbij de afstand tot het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid varieert van 2,5 (AWZI Heemstede) tot 5 kilometer (AWZI Schalkwijk).

Bij een vergelijkbaar project (aanleg aardgasleiding nabij het Drents Friese Wold en Leggelderveld) is een stikstofberekening gemaakt voor de aanlegfase (DHV, 2012). Hierbij is de verwachte emissie 'worst case' op 15 mol N gesteld. Deze emissie zorgde op circa 200 meter van het tracé voor niet meer dan 0.5 mol N, op een afstand van 500 – 750 meter zorgde dit voor een depositiewaarde van 0,01 mol/ha. Dit is in absolute zin een zo kleine verandering dat deze ecologische gezien verwaarloosbaar is. 0.01 mol N komt overeen met 0.14 gram pure stikstof. Verspreid over één hectare, aangebracht gedurende een jaar heeft dit geen enkel effect op de vegetatie.

Gezien het feit dat de afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied 2,5 kilometer bedraagt, ligt de depositiewaarde voor de aanleg van de persleiding tussen AWZI Heemstede en AWZI Schalkwijk nog vele malen lager dan in het genoemde voorbeeld.

Tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid liggen de bebouwde kom van Heemstede en Haarlem, bovendien ligt ten oosten van de AWZI Heemstede op een paar honderd meter de N201, een belangrijke ontsluitingsweg met veel vervoersbewegingen. Voor aan- en afvoer van mensen en materieel worden bestaande wegen gebruikt, waaronder deze N201. Vanwege de tijdelijke aard van de werkzaamheden, de geringe inzet van mensen en machines, de ligging nabij de stedelijke kernen van Haarlem en Heemstede en provinciale weg N201 en de overheersende zuidwestelijke windrichting in Nederland (Kennemerland ligt westelijk van het plangebied) zijn (significant) negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie uit te sluiten en is een vergunning in het kader van de Nb-wet niet noodzakelijk.

6 TOETSING AAN HET GEMEENTELIJK BELEID

In dit hoofdstuk wordt de aanleg van de persleiding getoetst aan het ecologische beleidsplan van de gemeente Haarlem. Toetsing vindt plaats door het afwegingskader uit het Ecologisch Beleidsplan van de gemeente Haarlem te doorlopen.

Dat betekent dat bepaald wordt of het project invloed heeft op bestaande ecologische waarden en structuren en/of het project kansen biedt voor het ontwikkelen van nieuwe ecologische waarden en structuren. Omdat toetsing aan nationale en internationale wetgeving en de hierdoor beschermde natuurwaarden (waaraan ook in het gemeentelijke beleid wordt gerefereerd, zie Bijlage 4) al heeft plaatsgevonden in hoofdstuk 3 en 5, vindt in dit hoofdstuk alleen toetsing plaats aan gemeentelijke beschermde waarden in de vorm van ecologische hotspots en ecologische potentiegebieden.

Hiervoor geldt dat ingrepen in deze gebieden niet zijn toegestaan als deze:

- de ecologische waarden aantasten;
- niet voldoen aan de geldende randvoorwaarden voor ingrepen in ecologisch waardevolle gebieden.

Relevante randvoorwaarden

- bij herinrichting wordt rekening gehouden met bestaande waarden, tot 5 jaar na werkzaamheden en bij afname van groen oppervlak wordt voorzien in de realisatie van nieuwe waardevolle gebieden en/of vergrootte natuurwaarden van het restgebied;
- belangrijke bestaande ecologische elementen zoals bermen en watergangen worden in stand gehouden;
- de begroeiing moet altijd aansluiten op plaatselijke omstandigheden als grondsoort, waterstand en voedselrijkdom.
- reeds aanwezige bouwwerken zijn niet bepalend of er op die plek wordt bijgebouwd of herbouwd;
- als er zich kansen voordoen voor het verbeteren van een al redelijk goede ecologische kwaliteit moeten deze worden benut; bij slechte ecologische kwaliteit moet er altijd verbetering plaatsvinden;
- als een zone deel uitmaakt van de hoofdbomenstructuur zoals beschreven in het Bomenbeleidsplan, tevens de richtlijnen uit het Bomenbeleidsplan van toepassing zijn;
- groen wordt in principe ecologisch beheerd;
- in parken is het beheer mede afgestemd op de stijl van het gebied;
- de inrichting en beheer zijn niet alleen afgestemd op de menselijke functies van het gebied, maar ook op de leefvoorwaarden van flora en fauna;
- bij (her)inrichting wordt altijd goed gekeken naar de soortkeuze;
- de inrichting en de mogelijkheden voor beheer worden zo duurzaam mogelijk uitgevoerd;
- waar mogelijk worden groene structuren op elkaar aangesloten;
- verontreiniging en verrijking van grond wordt voorkomen en aanvullende grond is humus arm.

6.1 Effecten op ecologische hotspots

6.1.1 Noordoever Meerwijkplas¹

De natuur aan de noordzijde van de Meerwijkplas wordt voor het grootste gedeelte kleinschalig en gefaseerd beheerd door de Natuurwerkgroep Meerwijkplas. Dit specifieke beheer vindt inmiddels zo'n tien jaar plaats en heeft geresulteerd in bijzondere natuurwaarden met afwisselend duindoornstruwelen, struwelen van wilde roos, bloemrijke ruige graslanden, natte rietlandjes, amfibieënpoelen en ruigere vegetaties. Wanneer de persleiding aan de noordzijde van de Meerwijkplas wordt aangelegd, leidt dit tot schade aan de hier aanwezige natuurwaarden.

Voor de aanleg van de persleiding is het noodzakelijk een stuk grond open te graven waarin de persleiding wordt gelegd. De gegraven sleuf wordt vervolgens weer gedicht met de hieruit afkomstige grond. Het graven en afdichten van de sleuf gebeurt met relatief licht materieel. Wanneer de persleiding wordt aangelegd in één of meer van de hierboven genoemde habitats, wordt de ecologische waarde van deze habitats aangetast. Er kan verdichting optreden van de grond en het resultaat van jarenlang beheer wordt teruggeworpen in de tijd. Volgens het afwegingskader van de gemeente Haarlem is aanleg van de persleiding in het grootste gedeelte van de ecologische hotspot dan ook niet toegestaan.

Het geasfalteerde Vlinderpad en de smalle berm aan de zuidzijde hiervan, herbergen aanzienlijk minder ecologische waarden dan de overige delen van de noordoever van de Meerwijkplas. De breedte van deze strook is op de meeste plaatsen 7 meter, in de noordwesthoek van de Meerwijkplas is deze strook smaller. Wanneer de persleiding op deze locatie wordt gerealiseerd is de aantasting van de ecologische waarde van deze hotspot zeer gering. Tijdens de aanleg dient dan wel rekening gehouden te worden met beschermde soorten die hier tijdens de uitvoering aanwezig zijn (zie hiervoor Hoofdstuk 4).

Conclusie

Aanleg van de persleiding langs de noordoever van de Meerwijkplas is volgens het afwegingskader alleen mogelijk wanneer deze wordt gerealiseerd ter hoogte van het aanwezige geasfalteerde Vlinderpad en de smalle berm aan de zuidzijde hiervan. Deze strook heeft een breedte van circa zeven meter. Op de locatie waar de Sallandvaart/Amerikavaart uitkomt bij de Meerwijkplas, is de bermstrook aan de zuidzijde smaller. Hier moet naar een technische oplossing worden gezocht, om de aanleg in deze smallere strook te kunnen realiseren.

¹ De Noordoever Meerwijkplas is de gehele groene strook tussen de bebouwing en de Meerwijkplas

6.2 Effecten op ecologische potentiegebieden

6.2.1 Amerikavaart en groenstroken

In de huidige situatie hebben de Amerikavaart en de aangrenzende groenstroken nog geen hoge ecologische waarde. De aanleg van de persleiding op deze locatie zal de ecologische waarden daarom niet aantasten.

Wel dient moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

- als er zich kansen voordoen voor het verbeteren van een al redelijk goede ecologische kwaliteit moeten deze worden benut; bij slechte ecologische kwaliteit moet er altijd verbetering plaatsvinden;
- als een zone deel uitmaakt van de hoofdbomenstructuur zoals beschreven in het Bomenbeleidsplan, tevens de richtlijnen uit het Bomenbeleidsplan van toepassing zijn;

Wanneer de persleiding aangelegd wordt in de groenstrook langs de Amerikavaart zijn er kansen voor het verbeteren van de ecologische kwaliteit. Na aanleg van de persleiding kunnen de in het ecologisch beleidsplan genoemde mogelijkheden voor de groenstrook en Amerikavaart worden toegepast:

- gedeeltelijk omvormen van groenstroken door terugdringen van agressieve groei van riet;
- het instellen van gefaseerd maaibeheer voor bloemrijk grasland;
- aanplant van vrijstaande bloeiende struiken van tweede grootte en van drijfbladplanten in het water.

Bij aanleg van de persleiding in de nabijheid van de hier aanwezige essen dient rekening gehouden te worden met het bomenbeleidsplan. Dat betekent dat de persleiding er niet toe moet leiden dat op deze locatie in de toekomst geen bomen meer kunnen groeien. Daarnaast is een kapvergunning noodzakelijk en geldt een herplantplicht.

6.2.2 Verenigde polder

De belangrijkste ecologische waarden van de Verenigde polder zijn rugstreeppad, andere amfibieën, weidevogels en bittervoorn. Met deze soorten wordt vanuit de Flora- en faunawet rekening gehouden. Effecten op deze soorten worden voorkomen of gemitigeerd (zie hoofdstuk 3 en 4). Wanneer de persleiding eenmaal is gerealiseerd zijn er bovengronds geen fysieke veranderingen meer waarneembaar.

Als mogelijke verbeterpunten voor dit potentiegebied worden genoemd:

- kappen van populieren langs de Betuwelaan aan de oostzijde van de Verenigde polder;
- verhogen van de waterstand in de Verenigde polder.

Vanwege het grootschalige karakter van deze verbeterpunten, lijkt het onmogelijk om vanuit de aanleg van de persleiding deze verbeterpunten te realiseren.

6.3 Effecten op ecologische verbindingen

De aanleg van de persleiding zorgt bovengronds alleen voor tijdelijke veranderingen. Effecten tijdens de aanlegfase bestaan voornamelijk uit effecten op beschermde soorten, deze worden gemitigeerd vanuit de Flora- en faunawet (zie hoofdstuk 4). Na de realisatie is geen sprake meer van fysieke veranderingen bovengronds. Hiermee zijn effecten op ecologische verbindingen niet aan de orde.

6.4 Conclusie

De persleiding is realiseerbaar ten noorden van de Meerwijkplas, mits deze aangelegd wordt, langs de zuidkant van het Vlinderpad en gedeeltelijk onder het huidige Vlinderpad (zie figuur 6.1).

Figuur 6.1 Het fietspad (Vlinderpad) met berm, met de rode pijl is het mogelijke werkgebied weergegeven.

Het realiseren van de persleiding op deze locatie is echter alleen mogelijk wanneer aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan. Zo dienen de aangrenzende gronden te worden ontzien van werkzaamheden die kunnen leiden tot verdichting van de grond of verstoring en vernietiging van de hier aanwezige natuurwaarden. Hiervoor dient een werkprotocol te worden opgesteld dat in samenspraak de uitvoerder, het Hoogheemraadschap, de gemeente Haarlem, een ecooloog en de natuurwerkgroep Meerwijkplas wordt gemaakt.

Ook de aanleg van de persleiding in de Verenigde polder en de oevers van de Amerikavaart is mogelijk zonder afbreuk te doen aan het Ecologische Beleidsplan van de gemeente Haarlem.

7 LITERATUUR

Bureau Waardenburg, 2011. Beheerplan Meerwijkplas, beheerplanperiode 2012 – 2022.

Landschap Noord-Holland en Stichting RAVON, 2012. Visatlas Noord-Holland

Landschap Noord-Holland en Stichting RAVON, 2010. Atlas amfibieën en reptielen van Noord-Holland

Kapteijn, K., 1995. Vleermuizen in het Landschap.

Gemeente Haarlem, 2009. Bestemmingsplan Schalkwijk

Gemeente Haarlem, 2013. Ecologisch beleid 2013 – 2030

Gemeente Haarlem, 2009. Bomenbeleidsplan 2009-2019.

DHV, 2012. Ecologische toetsing Hempens.

Websites

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.stichtingmeergroen.nl

www.haarlem.nl

BIJLAGE 1 VLEERMUISONDERZOEK AWZI HEEMSTEDE

Inleiding

De bouwwerken op de AWZI Heemstede zullen worden geamoveerd. Een deel van deze gebouwen is in potentie geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende soorten. Daarom is vleermuisonderzoek uitgevoerd waarbij de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen op het terrein van de AWZI is onderzocht. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het meest recente vleermuisprotocol (Vleermuisprotocol, 2013). Dit protocol wordt door alle ecologische advies- en onderzoeksbureaus die aangesloten zijn bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB) gevolgd en wordt door het bevoegd gezag als standaard gehanteerd.

Methodiek

Om een volledige inventarisatie op het terrein van de AWZI uit te voeren conform het vleermuisprotocol, zijn vijf bezoeken uitgevoerd. Tijdens de eerste twee bezoeken in de periode half mei t/m half juli is gezocht naar kraam- en zomerverblijfplaatsen, dit onderzoek is met twee personen uitgevoerd. Tijdens het derde bezoek is midzomermidzomergedrag onderzocht. In deze periode laten volwassen vrouwtjes van de gewone dwergvleermuis, potentiële winterverblijfplaatsen zien aan hun jongen. Tijdens de laatste twee bezoeken van half augustus tot 1 oktober is tussen middernacht en zonsopkomst gezocht naar paarverblijfplaatsen.

De eerste twee onderzoeken, waarbij gezocht is naar kraam- en zomerverblijfplaatsen hebben plaatsgevonden in de nacht en ochtend van donderdag 26 juni 2014 en de avond en nacht van 14 juli 2014 om invliegende en uitvliegende vleermuizen te vinden. Het derde bezoek heeft plaatsgevonden op 22 juli 2014 rond middernacht om zwermende vleermuizen te inventariseren. Het vierde en vijfde bezoek zijn uitgevoerd op woensdag 3 en maandag 22 september, hierbij is gezocht naar paarverblijfplaatsen van vleermuizen.

Tabel 1. Weersomstandigheden tijdens de onderzoeken

datum	windkracht (Bft.)	temperatuur (°C)
26 juni 2014	2 á 3	14
14 juli 2014	3	17
22 juli 2014	3	21
3 september 2014	3	16
22 september 2014	4	15

Resultaten

Tijdens beide onderzoeken in de kraamperiode van vleermuizen zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen in de gebouwen en bomen op het terrein van de AWZI. Tijdens deze bezoeken zijn 3 tot 5 foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen boven het terrein van de AWZI. Daarnaast zijn tijdens het tweede bezoek tevens enkele laatvliegers en rosse vleermuizen op grotere hoogte boven het plangebied aangetroffen.

Er zijn tijdens het zwermonderzoek geen zwermende vleermuizen aangetroffen op het terrein van de AWZI. Dat betekent dat er geen indicaties zijn dat op het terrein een massawinterverblijfplaats van vleermuizen aanwezig is.

Tijdens beide onderzoeken naar vleermuizen in de paartijd op 3 en 22 september 2014 zijn slecht foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen op het terrein van de AWZI. Er is geen baltsroep gehoord tijdens de onderzoeken. Het aantal foeragerende dieren varieerde van 3 op 3 september tot 5 op 22 september.

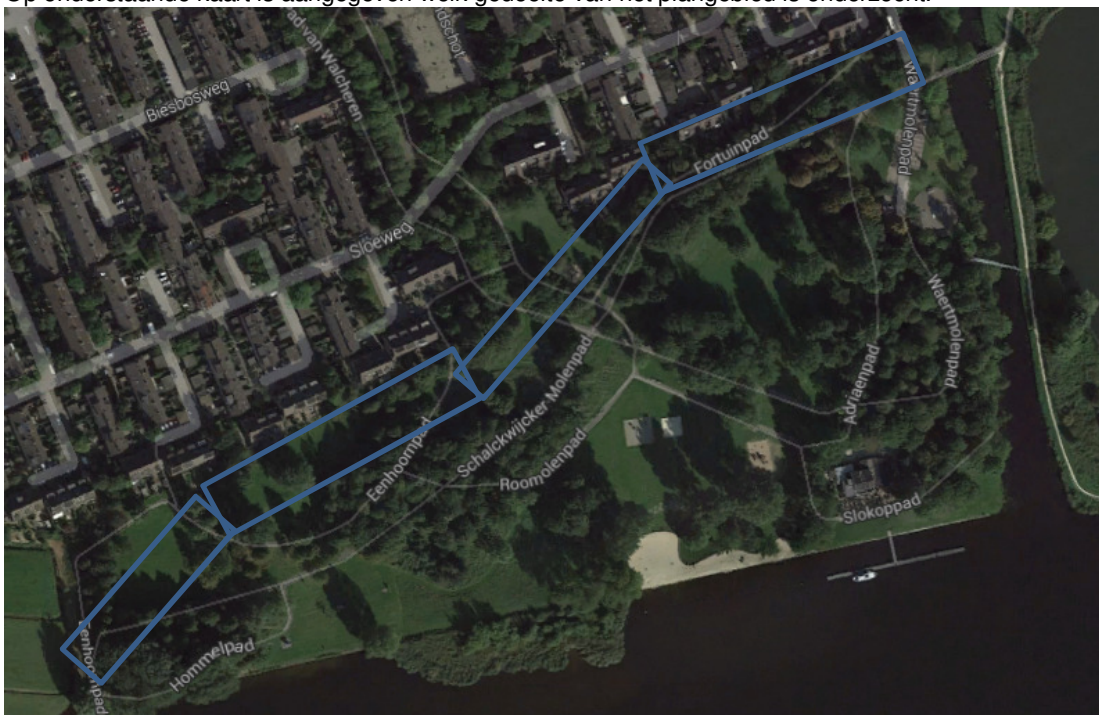
Er zijn geen zomer-, paar-, kraam- en winterverblijfplaatsen geconstateerd tijdens het vleermuisonderzoek. Het terrein van de AWZI Heemstede wordt slechts gebruikt als foerageergebied door een beperkt aantal vleermuizen en vleermuissoorten. De sloop van de gebouwen op het terrein van de AWZI Heemstede heeft geen consequentie voor beschermde verblijfplaatsen van vleermuizen.

BIJLAGE 2 BOMENCHECK MOLENPLASPARK

Op voorhand is niet duidelijk of de bomen in het Molenplaspark geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Tijdens een veldbezoek is een deel van de bomen in het noorden van het Molenplaspark onderworpen aan een grondige inspectie om de potentiële geschiktheid als verblijfplaats voor vleermuizen van deze bomen te bepalen. Dit is gebeurd door te kijken naar natuurlijke holten zoals rottingsgaten, spleten en scheuren, spechtenholen en loszittend schors. De bomen zijn met behulp van een verrekijker geïnspecteerd. De meeste bomen konden vanwege hun solitaire standplaatsen goed bekeken worden.

De meeste bomen in het noordelijk deel van het Molenplaspark zijn ongeschikt om verblijfplaatsen van vleermuizen te kunnen herbergen. Hiervoor zijn ze te gaaf en ontbreken natuurlijke gaten, spechtenholen en loszittend schors. Van een aantal is niet volledig uit te sluiten dat ze geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Hoewel in deze bomen geen duidelijke gaten aangetroffen zijn, kan vanwege de ruwheid en onoverzichtelijkheid van deze bomen niet met zekerheid worden gezegd dat vleermuisverblijven aanwezig zijn. Geen enkele boom heeft een zeer hoge potentie als verblijfplaats voor vleermuizen, tijdens het veldbezoek zijn namelijk in geen enkele boom duidelijke gaten, scheuren of loszittend schors aangetroffen. De verwachting is dat in geen van de aanwezige bomen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Dit wordt versterkt door het feit dat geen van de genoemde bomen een soort is die graag en veel gebruikt wordt als verblijfplaats voor boombewonende soorten. Watervleermuizen en rosse vleermuizen gebruiken meestal oude beuken en eiken en hebben een voorkeur voor oude spechtenholen.

Op onderstaande kaart is aangegeven welk gedeelte van het plangebied is onderzocht.

In totaal zijn tien bomen aangetroffen waarvan niet kan worden uitgesloten dat er potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen in aanwezig zijn. In de tabel op de volgende pagina is aangegeven welke boom het betreft en tevens welke Amersfoortcoördinaten bij de betreffende bomen horen.

soort	Amersfoortcoördinaten	aantal
Canadese populier	X: 105276 / Y: 484707	2
Italiaanse els	X: 105252 / Y: 484708	3
Canadese populier	X: 105104 / Y: 484604	1
grauwe abeel	X: 104933 / Y: 484496	1
Canadese populier	X: 104914 / Y: 484465	1
berk	X: 104847 / Y: 484418	1
grauwe abeel	X: 104827 / Y: 484390	1

Op onderstaande kaart zijn bovenstaande bomen weergegeven. De bomen staan allemaal solitair in het park, rondom de bomen is vrij veel ruimte om het tracé van buisleiding aan te leggen. Dat betekent dat de bomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat ze vleermuisverblijfplaatsen herbergen niet per se gekapt hoeven worden om de buisleiding aan te leggen.

BIJLAGE 3 JURIDISCH KADER NATUURWETGEVING

JURIDISCH KADER

Binnen de Nederlandse natuurwetgeving wordt onderscheid gemaakt in de soortenbescherming en gebiedsbescherming. Hiervoor zijn twee wetten actief, respectievelijk de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. In beide wetten zijn naast het nationaal natuurbeschermingsbeleid ook tal van internationale verdragen en richtlijnen verankerd, zoals: Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetlands-Convention, Conventie van Bonn en CITES. Daarnaast is in het Nederlandse natuurbeleid aangegeven dat de verschillende bijzondere en beschermde natuurgebieden verbonden dienen te worden, hetgeen tot uiting komt in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is planologisch verankerd in de Nota Ruimte.

Flora- en faunawet

Beschermingscategorieën en verbodsbepalingen

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. De Flora- en faunawet regelt de bescherming van in het wild levende planten en dieren in Nederland door middel van een aantal verbodsbepalingen (tabel 1). In deze wet zijn de soortbeschermingsbepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn opgenomen. De opgenomen soorten zijn vaak op landelijk of Europees niveau zeldzaam of bedreigd, maar ook meer algemene soorten zijn beschermd in de wet.

De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Daarnaast erkent de wet dat ook dieren die geen direct nut opleveren voor de mens van onvervangbare waarde zijn (erkenning van de intrinsieke waarde). Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van het ministerie van Economische Zaken (EZ) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van Gedeputeerde Staten van de provincies.

In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden. Daarnaast mogen planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld worden. Dit is nader omschreven in de algemene verbodsbepalingen, artikel 8 t/m 12. Naast deze verbodsbepalingen is er ook een algemene zorgplicht van toepassing. Deze zorgplicht schrijft voor dat er voldoende zorg in acht moet worden genomen voor alle in het wild levende planten en dieren. Ook is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten te beschadigen, vernielen of verstoren.

De Flora- en faunawet heeft belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 en 2013 aangescherpt, mede naar aanleiding van uitspraken van de Raad van State. Deze aanscherpingen zijn in onderstaande uitleg opgenomen.

Beschermingscategorieën

In februari 2005 is via een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) artikel 75 in werking getreden, waarmee verschillende beschermingsregimes zijn vastgesteld. Er zijn vier categorieën beschermde soorten: tabel 1, tabel 2, tabel 3 en vogels.

De eerste tabel betreft algemene beschermde soorten. Bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt voor deze soorten een vrijstelling voor artikel 8 t/m 12. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld behalve de algemene zorgplicht (art 2 Ff-wet). Voor soorten van tabel 2 (zeldzame soorten en alle vissen die niet onder de Visserijwet vallen), geldt bij kleinschalige ruimtelijke ontwikkeling en/of inrichting een vrijstelling voor artikel 8 t/m 12, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Indien niet met een gedragscode kan worden gewerkt, zal ook voor tabel 2 soorten een ontheffing aangevraagd moeten worden. Voor soorten van tabel 3 kan bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting niet gewerkt worden met een gedragscode en is bij overtreding van een verbodsbepaling een ontheffing nodig. Tot tabel 3 behoren alle soorten van de Europese Habitatrichtlijn aangevuld met soorten die in Nederland kwetsbaar en zeldzaam zijn. Voor vogels geldt een aparte beschermingsstatus. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden.

Voor tabel 2 soorten is een “lichte toets” noodzakelijk. In de lichte toets moet er voor worden gezorgd dat de gunstige staat van instandhouding (op landelijk niveau) wordt gegarandeerd en de activiteit moet een redelijk doel dienen.

Voor de soorten van tabel 3 geldt een “uitgebreide toets”. Er mag hierin geen andere bevredigende oplossing zijn voor de geplande activiteit, de gunstige staat van instandhouding dient te worden gewaarborgd en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang. De gunstige staat van instandhouding van soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn dient lokaal beoordeeld te worden. Voor de overige soorten uit tabel 3 is de landelijke populatie van belang.

Verbodsbepalingen

De belangrijkste voor, ruimtelijke ontwikkeling en ingrepen relevante verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn weergegeven in tabel 1

Tabel 1: Relevante verbodsbepalingen Flora- en faunawet.

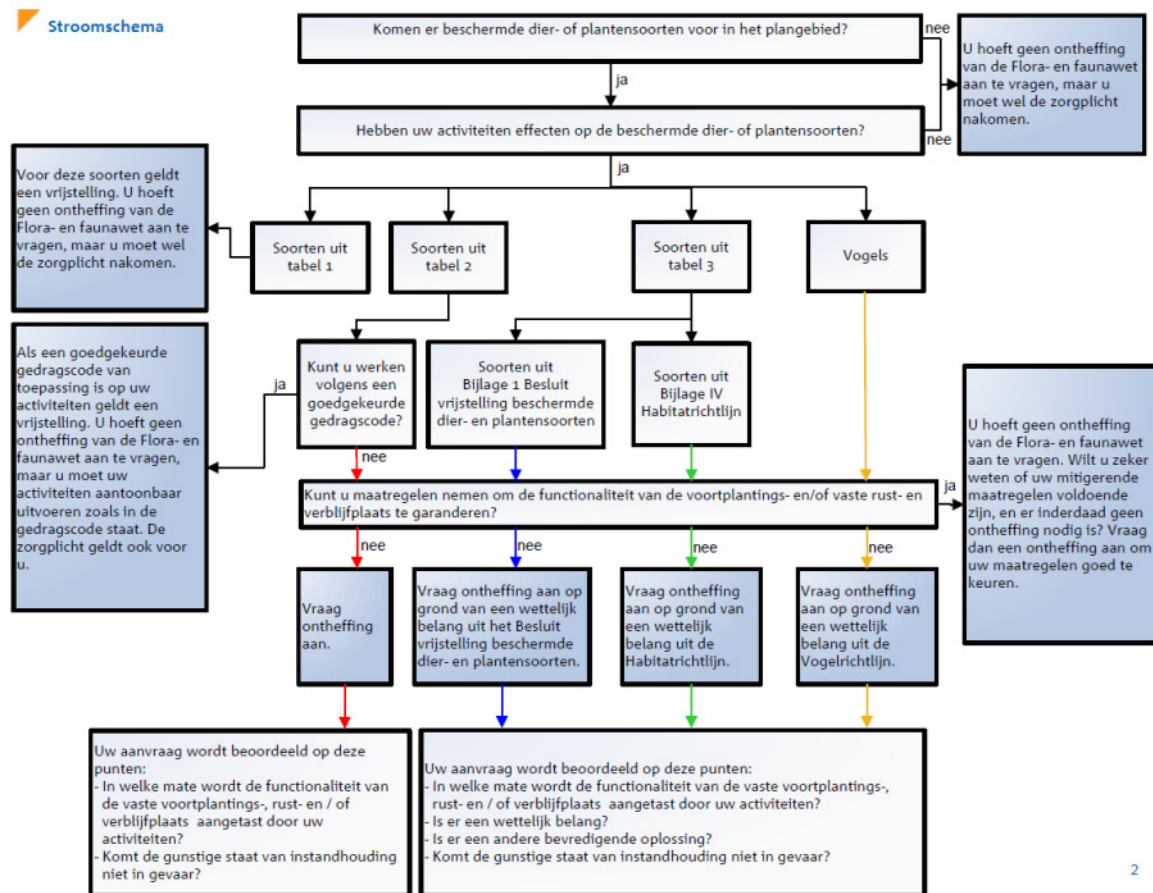
Artikel 2 (zorgplicht)	1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. 2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.
Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Artikel 12	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
Artikel 13	Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort, ..., te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, ..., binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Beoordelingskader Flora- en faunawet

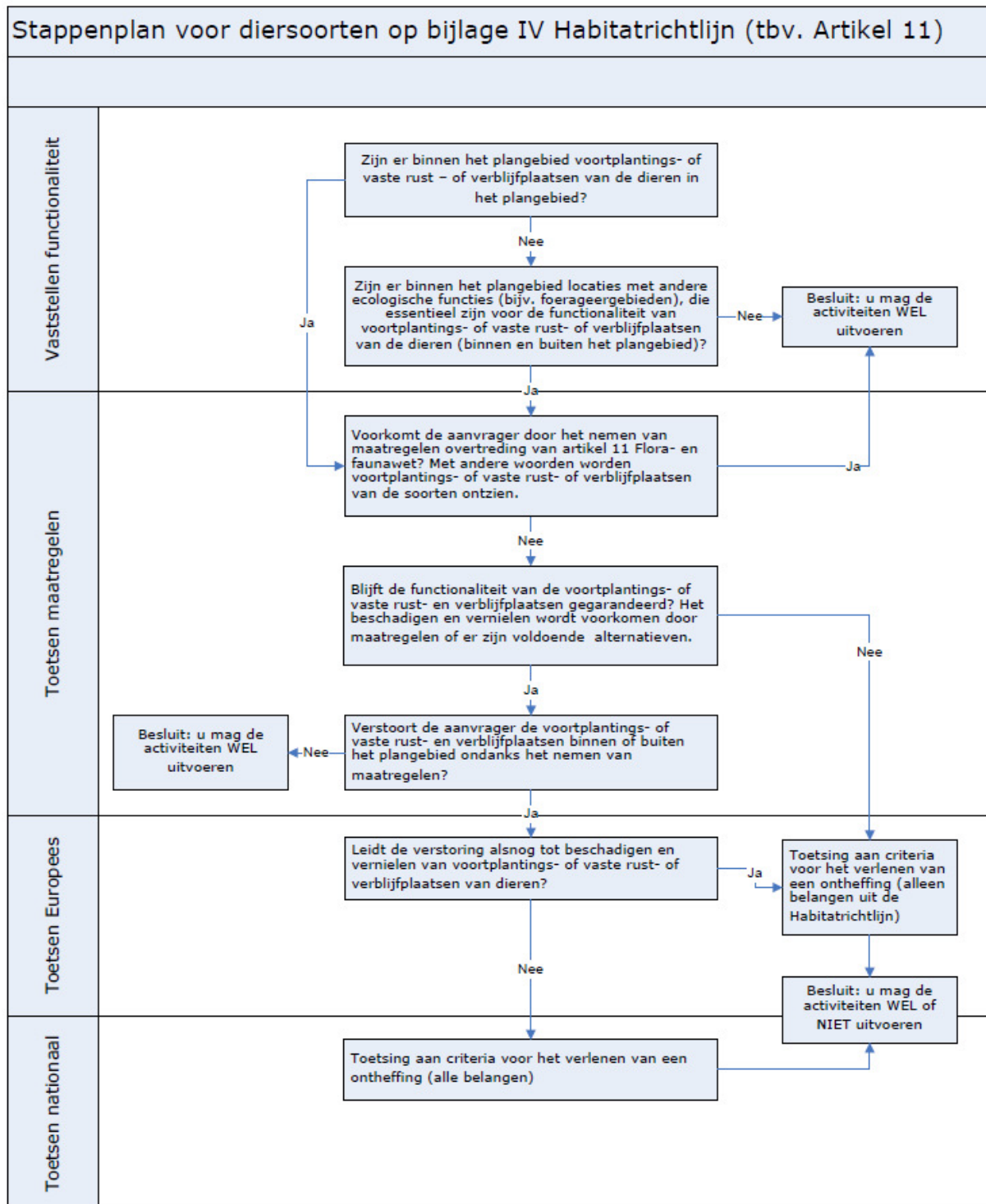
Indien er beschermde soorten van de tabellen 2 of 3 aanwezig zijn in het plangebied en de activiteiten een mogelijk negatief effect hebben op de gunstige staat van instandhouding, dient te worden vastgesteld of het project kan worden uitgevoerd. Als daarbij een overtreding van de Flora- en faunawet wordt voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen is er geen ontheffing ex. Art. 75c nodig.

Kan er ondanks het treffen van voorzorgsmaatregelen niet worden uitgesloten dat er effecten op de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten optreden, dan zijn er verschillende vervolgstappen mogelijk. Deze zijn afhankelijk van de 'zwaarte' van de te beschermen soort, de impact van het initiatief op de staat van instandhouding en de evt. aanwezigheid van een goedgekeurde gedragscode. Indien de uitkomst is dat er een ontheffing nodig is, dan is een belangrijk beoordelingscriterium in hoeverre de 'functionaliteit' voor een specifieke soort intact blijft. Vogels nemen een bijzondere plaats in, zij worden in deze paragraaf afzonderlijk behandeld. In figuur 1 is in een stroomschema weergegeven welke stappen doorlopen moeten worden om te bepalen of de Flora- en faunawet wordt overtreden en een ontheffing noodzakelijk is.

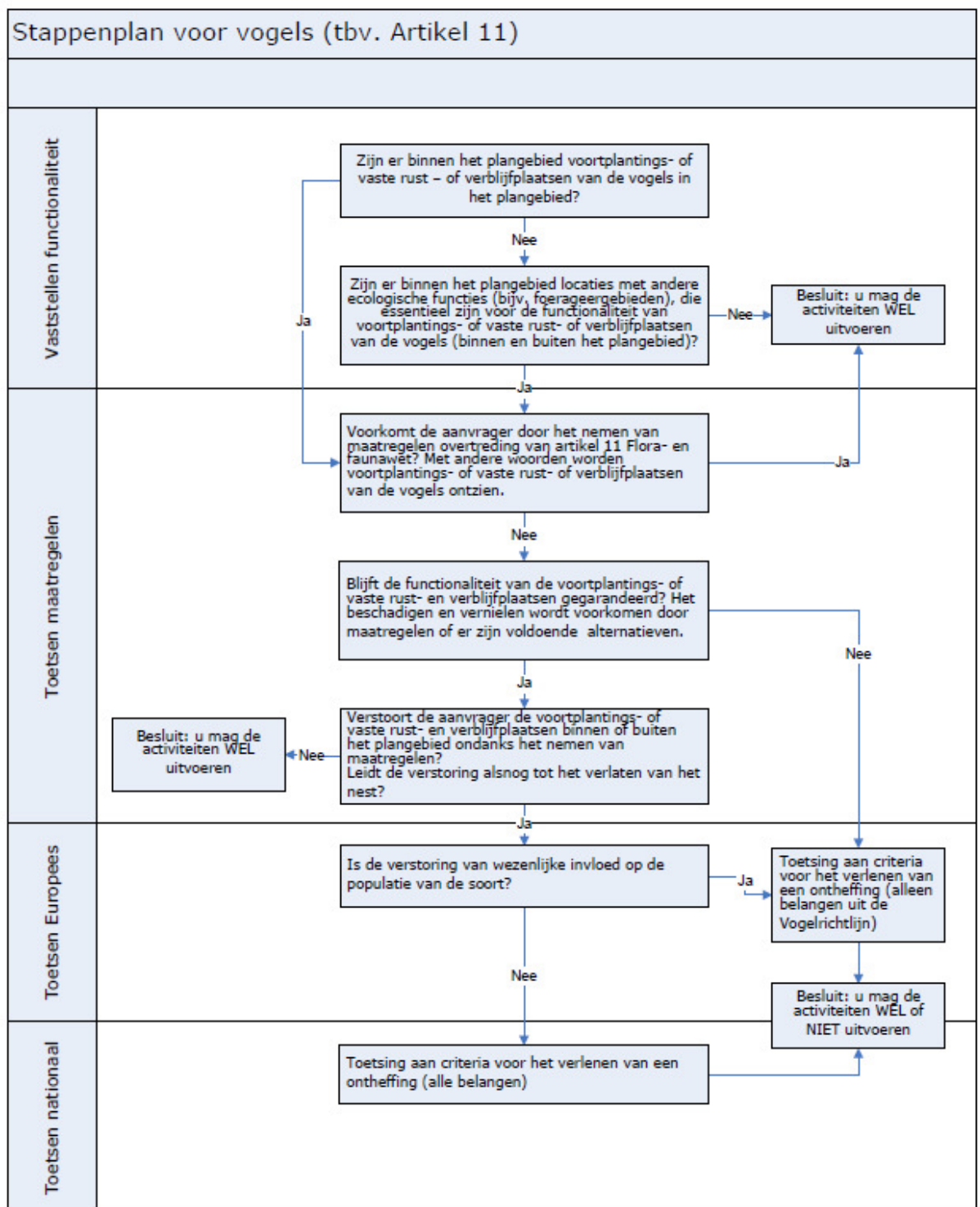

Figuur 1 Stroomschema van de stappen, die doorlopen dienen te worden om vast te stellen of er een ontheffingsplicht is voor het uitvoeren van de werkzaamheden. *Bron:* LNV, 2009.

Naar aanleiding van enkele recente uitspraken van de Raad van State is de interpretatie van de Flora- en faunawet aangescherpt. Deze aanscherping heeft betrekking op artikel 11: het verstoren van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen, voor soorten van de Habitatrichtlijn Bijlage IV en de Vogelrichtlijn. Verstoring zoals bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet is een begrip dat niet genoemd wordt in de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Dit betekent dat verstoring in deze context, niet getoetst hoeft te worden aan wettelijke belangen uit beide Europese richtlijnen. In plaats daarvan kan getoetst worden aan wettelijk belangen op nationaal niveau, waaronder ook ruimtelijke inrichting en ontwikkeling vallen. In figuur 2 en figuur 3 is deze interpretatiewijze door middel van stroomschema's verduidelijkt.

Figuur 2 Stappenplan voor tabel 3 soorten van Bijlage IV van de Habitatrictlijn (tbv. Artikel 11)

Figuur 3 Stappenplan voor vogels (tbv. Artikel 11)

Mitigerende maatregelen

Het is in sommige gevallen mogelijk om een overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen door het treffen van voorzorgsmaatregelen voordat de werkzaamheden

worden uitgevoerd. Mitigerende maatregelen zijn gericht op het voorkómen van de negatieve gevolgen van een activiteit. Dit moet gebeuren binnen het plangebied en voor de soorten die daar aanwezig zijn. De maatregelen dienen te voorkómen dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort wordt aangetast.

Er zijn 10 punten die kunnen worden gebruikt ter ondersteuning van de vraag of de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de betreffende soort behouden blijft door het nemen van mitigerende maatregelen (LNV, 2009):

1. De plek of het gebied wordt met een zekere mate van bestendigheid gebruikt. Er is geen sprake van incidenteel gebruik, maar van een vaste rust- en verblijfplaats;
2. De plek of het gebied blijft voorzien in alles wat nodig is voor een specifiek individueel dier in dat gebied en voor alle exemplaren van de populatie ter plekke, om succesvol te kunnen voortplanten of om te kunnen rusten;
3. Er is op geen enkel moment, ook niet tijdelijk, een achteruitgang van de ecologische functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats. De diverse functies die een gebied heeft dienen behouden te blijven;
4. Door mitigerende maatregelen worden negatieve effecten uitgesloten. Dit kunnen negatieve effecten zijn op zowel de kwaliteit als de kwantiteit van functies in het gebied;
5. Mitigerende maatregelen zijn preventief. Dit houdt dus in dat in voorkomende gevallen de mitigatie niet alleen al aanwezig is, maar ook functioneert;
6. Mitigerende maatregelen moeten leiden tot een verbetering of behoud van de ecologische functionaliteit van het gebied (kwantitatief/kwalitatief) voor de betreffende soort;
7. Het positieve effect van mitigatie geeft in evenredige mate ruimte voor de negatieve effecten van de ingreep. De duurzame ecologische functionaliteit mag op geen enkel moment slechter worden;
8. Het succes van mitigerende maatregelen moet met een hoge mate van zekerheid vóóraf vaststaan en wordt beoordeeld aan de hand van ecologische criteria;
9. De staat van instandhouding en de zeldzaamheid van een diersoort zijn van belang bij het treffen van mitigerende maatregelen;
10. De controle op het effect van de maatregelen is een onderdeel van het ecologisch werkprotocol.

Als er voor het uitvoeren van mitigerende maatregelen dieren gevangen en verplaatst moeten worden, is dat geen overtreding van Artikel 9 (vangen) en 13 (verplaatsen). Het is namelijk niet de bedoeling om dieren aan de natuur te onttrekken. Het is toegestaan om soorten te verplaatsen uit de directe gevarenszone naar een vergelijkbaar habitat in de directe omgeving. Dit moet gebeuren binnen de daarvoor benodigde tijd. De soorten dienen ook in één keer te worden verplaatst, zonder onnodig oponthoud. Het vangen en verplaatsen dient te gebeuren buiten de kwetsbare periode van de betreffende soort. Het vangen en verplaatsen dient te gebeuren door of onder de begeleiding van een ter zake kundige. Stressgevoelige dieren, zoals muizen, vleermuizen en vogels, worden in principe niet verplaatst; bij deze diergroepen dient ervoor te worden gezorgd dat ze uit eigen beweging het werkterrein kunnen verlaten.

Ontheffingsplicht

Er geldt een ontheffingsplicht als de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de beschermde soort uit tabel 2 en 3 niet kan worden

gegarandeerd door het nemen van mitigerende maatregelen. Belangrijke punten waarop een ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld, zijn:

- in welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
- is er een wettelijk belang (niet bij soorten uit tabel 2)?
- is er een andere bevredigende oplossing (niet bij soorten uit tabel 2)?
- komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar (nationaal voor tabel 2 soorten en lokaal voor tabel 3 soorten)?

Soorten uit tabel 3 zijn onderverdeeld in soorten uit Bijlage I Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Ook alle vogelsoorten behoren tot de categorie die de strengste bescherming geniet binnen de Flora- en faunawet. Om ontheffing te krijgen voor deze soortgroepen, dient de ruimtelijke ingreep één of meerdere van de geldige belangen te hebben die staan weergegeven in tabel 2.

Tabel 0.1: Vereist wettelijk belang ter verkrijging van ontheffing voor strikt beschermde soorten (tabel 3 en vogels). Een “x” betekent dat het belang geldig is voor de betreffende soortgroep, een “0” betekent dat het belang geldig is voor verstoring zoals bedoeld in artikel 11 (zie ook tabel 1).

Wettelijk belang	AMvB Bijlage 1	HR Bijlage IV	Vogels
Bepaling inzake de gemeenschappelijke markt en vrij verkeer van goederen van het verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap	x	0	0
Bescherming van flora en fauna	x	x	x
Veiligheid van het luchtverkeer	x	0	x
Volksgezondheid/Openbare veiligheid	x	x	x
Dwingende redenen van groot openbaar belang	x	x	0
Het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom	x	0	0
Belangrijke overlast veroorzaakt door dieren	x	0	0
Bestendig beheer en onderhoud in de land- en bosbouw	x	0	0
Bestendig gebruik	x	0	0
Ruimtelijke inrichting/ontwikkeling	x	0	0

Vogels

De bescherming van vogels neemt binnen de Flora- en faunawet een aparte positie in. In de Flora- en faunawet is de bescherming van de meeste vogelsoorten gericht op de nesten van broedvogels. Dit houdt in dat de nesten van broedvogels gedurende het broedseizoen zijn beschermd. Het is gedurende het broedseizoen verboden om de nesten van broedvogels te verstoren en/of weg te nemen.

De vogelnesten vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van Artikel 11 van de Flora- en faunawet. Buiten het broedseizoen zijn nesten van de meeste vogelsoorten niet beschermd. Een ontheffing is niet noodzakelijk als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats vinden en ook niet als er maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat er zich vogels vestigen op de bouwplaats. De Flora- en faunawet kent echter geen standaardperiode voor het broedseizoen (zie kader).

Broedseizoen

Voor een begrip als 'broedseizoen' is geen standaardperiode te hanteren. Afhankelijk van de soort en weersomstandigheden in een bepaald jaar kunnen soorten veel eerder of juist later broeden dan normaal het geval zou zijn. Dit kan zelfs per regio verschillen. Voor de wet is van belang of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De vaak geciteerde periode 15 maart t/m 15 juli is dus slechts een indicatie. De periode januari tot begin oktober kan theoretisch door broedvogels nog gebruikt worden als een broedperiode. Voor aanvang van de werkzaamheden dient altijd op broedgevallen gecontroleerd te worden.

Voor een aantal vogelsoorten bestaat een uitzonderingspositie op het bovenstaande. Van deze vogelsoorten is het nest aangemerkt als "vaste rust- of verblijfplaats". Deze nesten zijn gedurende het gehele seizoen beschermd onder artikel 11 en zijn aangewezen in de "aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (ministerie van LNV, 2009). De jaarrond beschermde nesten zijn ingedeeld in onderstaande categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld steenuil);
2. Nesten van koloniebroeders die elk seizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (roek, gierzwaluw en huismus);
3. Nesten van vogels (geen kolonievogels), die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (kerkuil, ooievaar, slechtvalk);
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (boomvalk, buizerd, ransuil);
5. Nesten van vogels, die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar ervoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar dan wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, maar vragen wel extra onderzoek, omdat ze jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dit rechtvaardigen.

Als door de ingreep een jaarrond beschermd nest verdwijnt of op een andere wijze negatief wordt beïnvloedt dient het stappenplan uit figuur 3 doorlopen te worden om te bepalen of een ontheffing noodzakelijk is. Twee belangrijke vragen bij de beoordeling of er voor de soorten uit de bovenstaande categorieën een ontheffing noodzakelijk is zijn de volgende:

- Is er voor de soort voldoende gelegenheid om zelfstandig een natuurlijk alternatief nest te vinden?
- Is er voor de soort voldoende mogelijkheid om met succes een kunstmatig alternatief nest aan te bieden?

Natuurbeschermingswet

Natura 2000

De Europese Vogelrichtlijn (1979) regelt de bescherming van leefgebieden van Europees bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. Met de Europese Habitatrichtlijn (1992) worden Europese (half-) natuurlijke habitats en bedreigde en kwetsbare dier- (andere dan vogels) en plantensoorten beschermd. De Natura 2000-gebieden zijn de gebieden die zijn aangewezen als speciale beschermingszones in het kader van de EU Vogel- en/of Habitatrichtlijn. Deze gebieden samen vormen het omvangrijke Europese Natura 2000-netwerk. Het hoofddoel van Natura 2000 is het stoppen van de achteruitgang en de waarborging van de biodiversiteit in Europa.

Natuurbeschermingswet

Sinds 1 oktober 2005 is het beschermingsregime van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) geïmplementeerd. Vanuit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn belangrijke bepalingen overgenomen. Eén van die bepalingen is het afwegingskader, inclusief compenserende maatregelen, zoals dat in artikel 6 van de Habitatrichtlijn staat. Het afwegingskader geeft aan op welke wijze besluitvorming plaats moet vinden voor plannen en projecten met mogelijke gevolgen voor beschermde natuurgebieden.

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen (of momenteel nog aangemeld), te voorkomen, bepaalt de wet dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van habitats kunnen verslechteren of die een significant verstoring effect kunnen hebben op Natura 2000-gebieden, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning (artikel 19d, eerste lid).

In Aanwijzingsbesluiten wordt door het Ministerie van EL&I de bescherming van de Natura 2000-gebieden juridisch vastgelegd. Centraal in de Aanwijzingsbesluiten staan de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties van in het wild levende plant- en diersoorten, waarvoor het betreffende gebied is aangewezen.

De instandhoudingsdoelstellingen ofwel Natura 2000-doelen, geven een concretisering van de hoofddoelstelling van het Natura 2000-netwerk voor Nederland. Deze concretisering gebeurt op landelijk niveau en op gebiedsniveau. Instandhoudingsdoelstellingen zijn gericht op het in gunstige staat van instandhouding brengen of houden van habitattypen en soorten. De Natura 2000-doelen op landelijk en op gebiedsniveau worden vastgelegd in het zo te noemen 'Natura 2000 Doelendocument'. Het Natura 2000 Doelendocument omvat het landelijke kader van de Natura 2000-doelen, de bijdrage van Nederland aan het Natura 2000-netwerk en de bijdrage van concrete gebieden hieraan. De Natura 2000-doelen betreffen zowel behoud van bestaande waarden als ontwikkeling van waarden. De doelen op gebiedsniveau worden opgenomen in de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden en verder uitgewerkt in de Beheerplannen.

Het aanwijzingsbesluit definieert naast de instandhoudingsdoelstellingen de precieze omvang en begrenzing van het aangewezen gebied. Het is een formeel besluit en daarmee het instrument dat burgers, bedrijven en andere overheden direct bindt.

Aanwijzingsbesluiten hebben in beginsel een onbepaalde looptijd en worden vastgesteld door de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I).

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied kunnen invloed hebben op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de waarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt 'externe werking' genoemd.

Bij de vergunningverlening gaat het bij externe werking om de rol van het omringende gebied die dat vervult binnen de levenscyclus van doelsoorten uit het Natura 2000-gebied. Daarbij is te denken aan foerageer- rust- en pleisterplaatsen voor mobiele soorten, in relatie tot het betreffende Natura 2000-gebied. Voor de vergunningverlening betekent dat ook voor activiteiten buiten het gebied getoetst dienen te worden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998.

Habitattoets

Van nieuwe activiteiten in de vorm van plannen en/ of projecten die in of rondom een Natura 2000-gebied plaatsvinden, moet getoetst worden of deze mogelijk negatieve effecten hebben op de soorten en/ of habitattypen en daarmee ingaan tegen de instandhoudingsdoelstellingen. Om goedkeuring of vergunning te verkrijgen dient de initiatiefnemer van een (mogelijk) schadelijke activiteit of ingreep informatie aan te leveren over de effecten op instandhoudingsdoelstellingen in de vorm van een zogenaamde 'habitattoets'. Dit wordt door het bevoegd gezag getoetst.

Onder de noemer van de habitattoets valt de beoordelingsprocedure voor plannen, projecten en handelingen zoals genoemd in artikel 19d t/m 19j. De verschillende procedures (toetsen) die onder de habitattoets vallen, betreffen:

- Voortoets (oriëntatiefase);
- Verslechteringstoets;
- Passende Beoordeling.

Voortoets (oriëntatiefase)

De eerste stap in de habitattoets betreft de vraag of de voorgenomen activiteit tegen het licht van de instandhoudingsdoelen schadelijke gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, en zo ja, of deze gevolgen significant kunnen zijn. Het is niet verplicht om een voortoets uit te voeren, maar het is een goed hulpmiddel. De gevolgen moeten beoordeeld worden in samenhang met die van andere plannen en projecten (cumulatie).

Als de voorgenomen activiteit mogelijk negatieve effecten zal hebben voor een (deel van een) Natura 2000-gebied, start de oriëntatiefase. Deze fase houdt in dat na overleg met het bevoegd gezag wordt nagegaan of de activiteit mogelijk verslechtering of significante verstoring tot gevolg heeft voor een (deel van een) Natura 2000-gebied of de aangewezen soorten in dat gebied. In de oriëntatiefase wordt nagegaan of mitigerende maatregelen de effecten kunnen verminderen of voorkomen.

Uit de oriëntatiefase kunnen drie conclusie volgen:

1. Er zijn zeker geen negatieve effecten. In dat geval is geen vergunning nodig;
2. Er zijn mogelijk negatieve effecten, maar deze zijn niet significant.

- Er is een Verslechteringstoets nodig;
3. Er zijn mogelijk significant negatieve effecten. Er is een Passende Beoordeling nodig.

Verslechteringstoets

Indien significante effecten op voorhand zijn uit te sluiten voldoet een Verslechteringstoets. Hierbij wordt nagegaan of de verwachte verslechtering of versterking gezien de instandhoudingsdoelstellingen aanvaardbaar is. Veelal hebben aanvaardbare niet significante effecten betrekking op tijdelijke en/of kleinschalige ingrepen en wordt (onder bepaalde voorwaarden) een vergunning verleend.

Passende Beoordeling

Met een Passende Beoordeling wordt vastgesteld of door een project of plan er een kans bestaat op een significant negatief effect. Indien er mogelijk sprake is van (significante) negatieve effecten, wordt nagegaan welke mogelijkheden mitigatie of aanpassing van het project of plan biedt. Indien een project of plan zodanig kan worden aangepast of mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen, zodat de effecten niet meer (in die mate) optreden, dan hoeft een ADC-toets niet plaats te vinden

Als uit het effectenonderzoek blijkt dat, als gevolg van uitvoering van de activiteit, significante negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten (ondanks mitigatie), dan kan alleen nog vergunning worden verleend na de ADC-toets.

De ADC-toets houdt een onderzoek in naar alternatieven (bijvoorbeeld in de vorm van uitvoering of locatie), het aantonen van een dwingende reden van groot openbaar belang (bijvoorbeeld veiligheid), waaruit blijkt dat deze activiteit uitgevoerd moet worden en compensatie van verloren gaande waarden (bijvoorbeeld door realisatie van geschikt leefgebied elders).

BIJLAGE 4 ECOLOGISCH BELEIDSPLAN GEMEENTE HAARLEM (2013 – 2030)

Het ecologisch beleidsplan Haarlem 2013-2030 beschrijft hoe de gemeente de komende jaren, in samenhang met het realiseren van de duurzaamheidsdoelstelling en het bevorderen van groen participatie de soortenrijkdom versterkt en zorgt voor een hogere ecologische waarde in de stad.

Identiteit

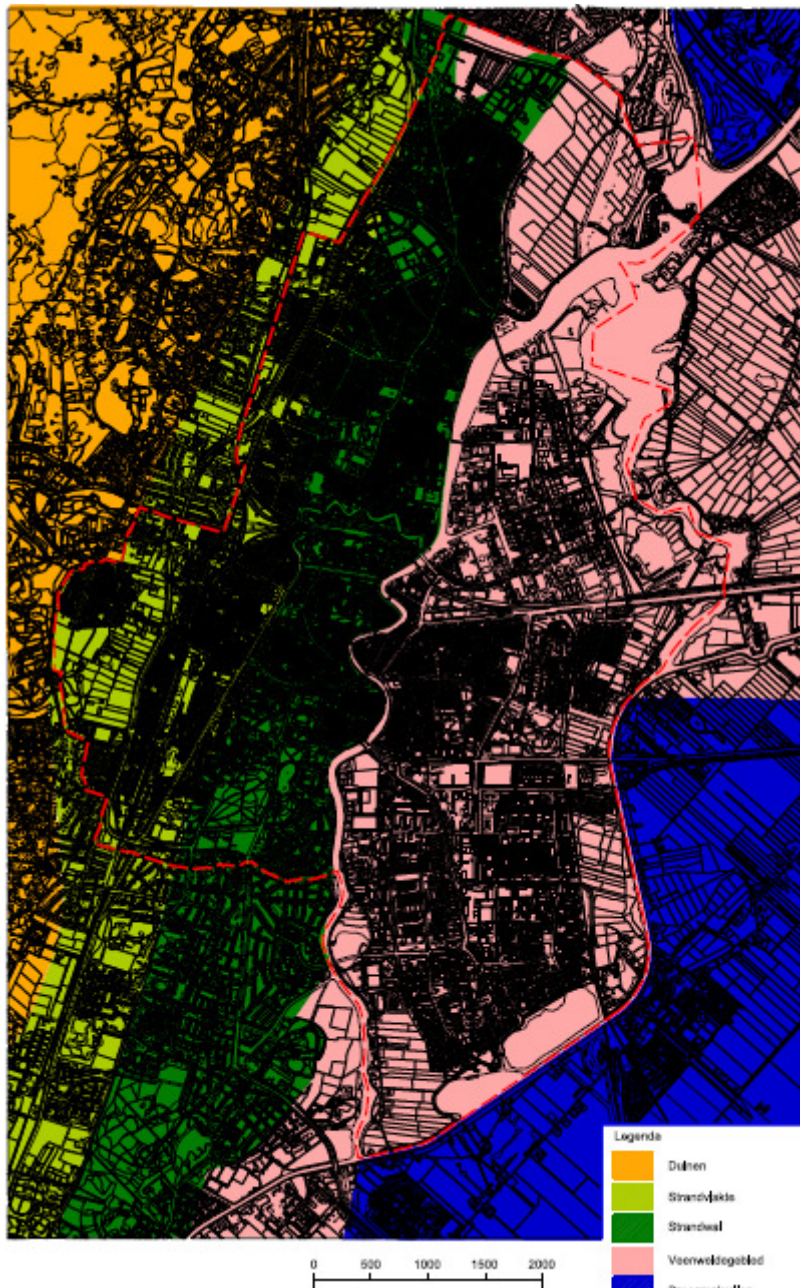
Het landschap waarin Haarlem ligt, de groene zoning en de bestaande groene structuren zijn belangrijk als onderdeel van de identiteit van de stad. De ligging, zoning en groenstructuren zoals in dit hoofdstuk beschreven kunnen zowel een positieve als negatieve uitwerking hebben op de ecologie. Het benoemen van belangrijke en onvermijdelijke feiten (over landschap, zoning en groenstructuur) is nodig om specifieke ambities op te stellen voor ecologie in Haarlem. Het geeft ook aan waar de waardevolle onderdelen zitten die behouden moeten blijven en waar mogelijk versterkt.

Zoning

In verschillende delen van de stad zijn grote kansen voor ecologie. In de stad is een natuurlijke zoning aanwezig van armsoortig naar soortenrijk van centrum en verdichte buurten via woonwijken en bedrijventerreinen en parken en villawijken naar de stadsrand. Op plekken waar de leefomstandigheden voor wilde planten en dieren goed zijn, zullen ze zich spontaan via verspreiding door de lucht vestigen. In een stenige omgeving zoals het centrum zijn de omstandigheden voor de meeste planten en dieren slecht. Voor enkele soorten zoals sommige vleermuizen en de gierzwaluw zijn ze wel geschikt. Op die plaatsen zijn er weinig mogelijkheden voor natuurontwikkeling. Waar meer ruimte is en minder storing (geluid, betreding,...) heeft natuur een betere kans. Daarom is binnen Haarlem de volgende zoning voor natuurmogelijkheden aan te geven.

1. *Centrum en verdichte buurten:* Weinig en kleine groene plekken met merendeels uitheemse soorten bomen, struiken en kruiden, met zeer algemeen voorkomende soorten dieren in lage dichtheden en enkele aan steen en kalkrijke specie gebonden soorten.
2. *Woonwijken en bedrijventerreinen:* Weinig natuur, kleinschalige privé-tuinen vol heesters en rijk bloeiende tuinplanten met tuinvogels, vlinders en andere insecten.
3. *Parken en villawijken:* Grotendeels inheemse bomen en groepen volwassen struiken met ondergroei en bloemranden met hoge kruiden met meer zangvogels, meer vlinders, egels, marters, vleermuizen, eekhoorns, wezels, muizen en andere dieren.
4. *Buitengebied:* Rust en ruimte voor bosjes, graslanden, water en moerassen met nog meer variatie aan vogels, vlinders en zoogdieren, afwisseling van droog en nat.

Daarbij nemen de kansen voor een gevarieerde natuur van 1 naar 4 toe. Vanuit het buitengebied zwemt de natuur uit naar de directe woonomgeving en de privé-tuinen. Een cluster van privé tuinen is vaak waardevoller dan een klein plantsoen, omdat ze erg beschermd zijn en er veel bloeiende planten groeien. Watergangen en vijvers zijn een apart systeem binnen deze zoning. Dwars door deze zoning in de stad lopen de spoorlijnen. Het spoor is effectief als ecologische verbinding, omdat het belangrijke groene plekken verbindt. Bij (her)inrichtingen in de stad moet rekening gehouden te worden met de locatie van het groen en de mogelijkheden die daaraan gekoppeld zijn.

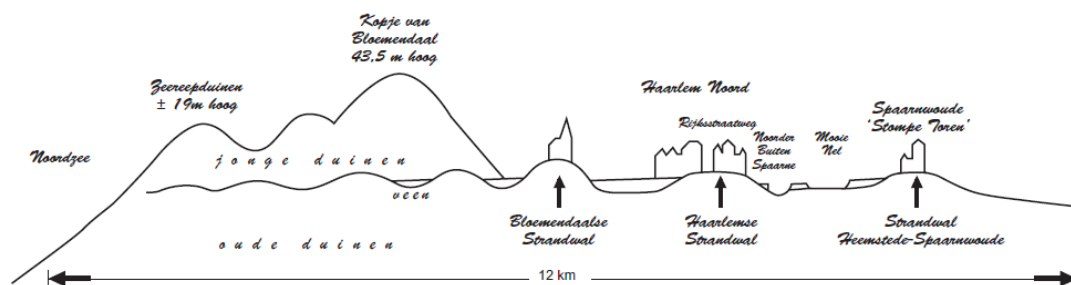

Landschappelijke onderlegger Haarlem

Landschap

In Zuid-Kennemerland liggen drie hoofdlandschapstypen als stroken naast elkaar; duinen, stad en (veen)polders, evenwijdig aan de kust. Deze verschillende landschapstypes zorgen voor de nodige variatie in begroeiing. Ook binnen Haarlem is deze zonering te onderscheiden. 1. De open strandvlakte met land- en tuinbouwgrond; 2. de strandwal met bebouwing en; 3. het veenweidegebied (oostelijk van het Spaarne) (figuur 1). Per zone ziet de natuur er in principe verschillend uit. Binnen deze landschapstypen zijn de (interne) relaties noord-zuid veel belangrijker dan de west-oost relaties met andere landschappen. Zo zijn ook de boven-regionale relaties en trekroutes hoofdzakelijk noord-zuid. Het stedelijk ecosysteem van Haarlem is anders dan de

omringende duinen aan de westkant en de polders aan de oostkant van de stad. Haarlem is grotendeels stenig, is warmer en voedselrijker. Het is ook veel dynamischer door renovaties en civiele werken. Door het intensieve gebruik van de mens zijn de landschapstypen niet altijd meer goed herkenbaar. De grote groengebieden die Haarlem omsluiten zijn nog relatief gaaf.

Dwarsdoorsnede Zuid-Kennemerland (meer natuur in Haarlem)

Ecologische Hotspots en verbindingen

Bomen, struiken en gras zijn vaak waardevolle structurelementen in Haarlem. Daarnaast krijgt groen een extra belangrijke functie als het ecologisch waardevol is. Groeneenheden die onderdeel zijn van een netwerk aan ecologisch belangrijke plekken noemen we ecologische structuur. Om deze reden is het belangrijk zorgvuldig om te gaan met dit groen. Een belangrijk sturingsinstrument voor het groen is dan ook de groenstructuur in de stad. Hierin wordt aangegeven welke groene structuren er in de stad liggen, op stads-, wijk-, en buurtniveau. Deze groenstructuur wordt benoemd in de Structuurvisie Openbare Ruimte.

Bij structuren denken we al gauw aan lijnen. In Haarlem bestaat de ecologische structuur met name uit losse waardevolle plekken, enkele waardevolle verbindingen en plekken met ecologische potenties. Plekken zijn op het niveau van Haarlem net zo belangrijk als verbindingen, omdat planten en dieren er duurzaam kunnen verblijven. Voor lopende dieren zijn verbindingen tussen deze plekken belangrijk. Voor vogels en vliegende insecten zijn deze verbindingen van minder belang. De ecologische structuur bestaat uit ecologische hotspots, ecologische potenties en ecologische verbindingen en ontsluitingen. Echter waar welke functie voorrang krijgt, zal vastgelegd worden in de Structuurvisie Openbare ruimte. De hotspots- en potentiekaart geeft weer waar de huidige waardevolle plekken zijn met verscheidenheid aan natuurwaarden. En welke plekken de potentie hebben om waardevol te worden met een aantal ingrepen. De kaart met hotspots en potenties is geen ambitiekaart maar een vaststelling van bestaande kwaliteiten en hun praktisch mogelijke verbeteringen.

Ecologische hotspots

De hotspots aangegeven op deze kaart zijn waardevol omdat het:

- plekken zijn van meer dan 1 ha groot, met heel veel algemene soorten planten en dieren per ha, veel meer en/of in veel grotere dichtheid dan normaal in het stedelijk groen, waterpartijen of in stadsranden;
- plekken zijn van meer dan 1 ha met meer dan 5 bijzondere soorten planten en dieren, die normaal niet voorkomen in stedelijk groen, waterpartijen of in de stadsranden.

Binnen Haarlem zijn de volgende gebieden ecologische hotspots:

H1 Landje van Gruiters	H2 Hekslootpolder inclusief Spaarndammerpolder
H3 Vergierdeweg westberm	H4 Noordoosthoek Waarderpolder
H5 Stadskweektuin Kleverlaan	H6 Fuikvaartgebied
H7 Natuurreservaat van Landschap Noord-Holland aan de Binnenliede en Buitenliede	H8 Noordzijde station Spaarnwoude langs laan van Deccima
H9 Haarlemmerhout	H10 Buitenplaats Eindhoven
H11 Romolenpark Schalkwijk	H12 Meerwijkplas, in het bijzonder de noordoever
H13 Poelbroek	H14 Dwarspad Poelpolder
H15 Moerasje in Poelpolder aan de Ringvaart	H16 Duinvliet
H17 Spoorwegdriehoek	

Ecologische potentiegebieden:

De ecologische potentiegebieden zijn waardevolle groene gebieden die zich door de juiste inrichting en beheer tot hotspots kunnen ontwikkelen. Binnen Haarlem hebben de volgende gebieden veel ecologische potentie:

P1 Begraafplaats Akendam & volkstuintencomplex	P2 Schoterbos
P3 Begraafplaats aan de Kleverlaan	P4 Veerplas en omgeving
P5 Bolwerken en Kenaupark	P6 Noordzijde Brouwersvaart
P7 Westelijk tuinbouwgebied ten zuiden van Marcelisvaart	P8 Wilgenveld langs 's Gravensandeweg
P9 Amerikavaart en groenstrook	P10 Schouwbroekerplas (noordzijde)
P11 Reinaldapark	P12 Poelpolder
P13 Verenigde polders	

Ecologische verbindingen

Met haar afwijkende ecosysteem vormt Haarlem een barrière tussen de duinen aan de westkant en de polders aan de oostkant van de stad. De enige doorlopende ecologische verbindingzone door de stad heen, is het groen langs het spoor. Deze verbinding is zeer waardevol en dient behouden te blijven voor Haarlem. Een nog redelijk intacte oost-westverbinding ligt aan de noordkant van de stad (voor een deel in de gemeente Haarlem). Deze ecologische verbinding staat onder druk door nieuwbouw in Velsbroek en diverse claims vanuit Haarlem zelf. Er zijn daarnaast een aantal ontsluitingen waarlangs de flora en fauna de stad in kan worden geleid. Deze zijn beschreven in de tabel hieronder en zijn weergegeven op kaart. Deze ontsluitingen lopen zowel in de oost-west richting als in de noord-zuid richting. Doorgaande groene verbindingen zijn belangrijk, maar er zijn vele soorten die geen doorgaande groene verbindingen nodig hebben. Zo zijn er vele insecten en vogels die een (beperkte) afstand kunnen afleggen tussen verschillende geschikte locaties. De ontsluitingen die hieronder worden benoemd zijn dan ook meer verblijfplekken die flora en fauna de stad in brengen.

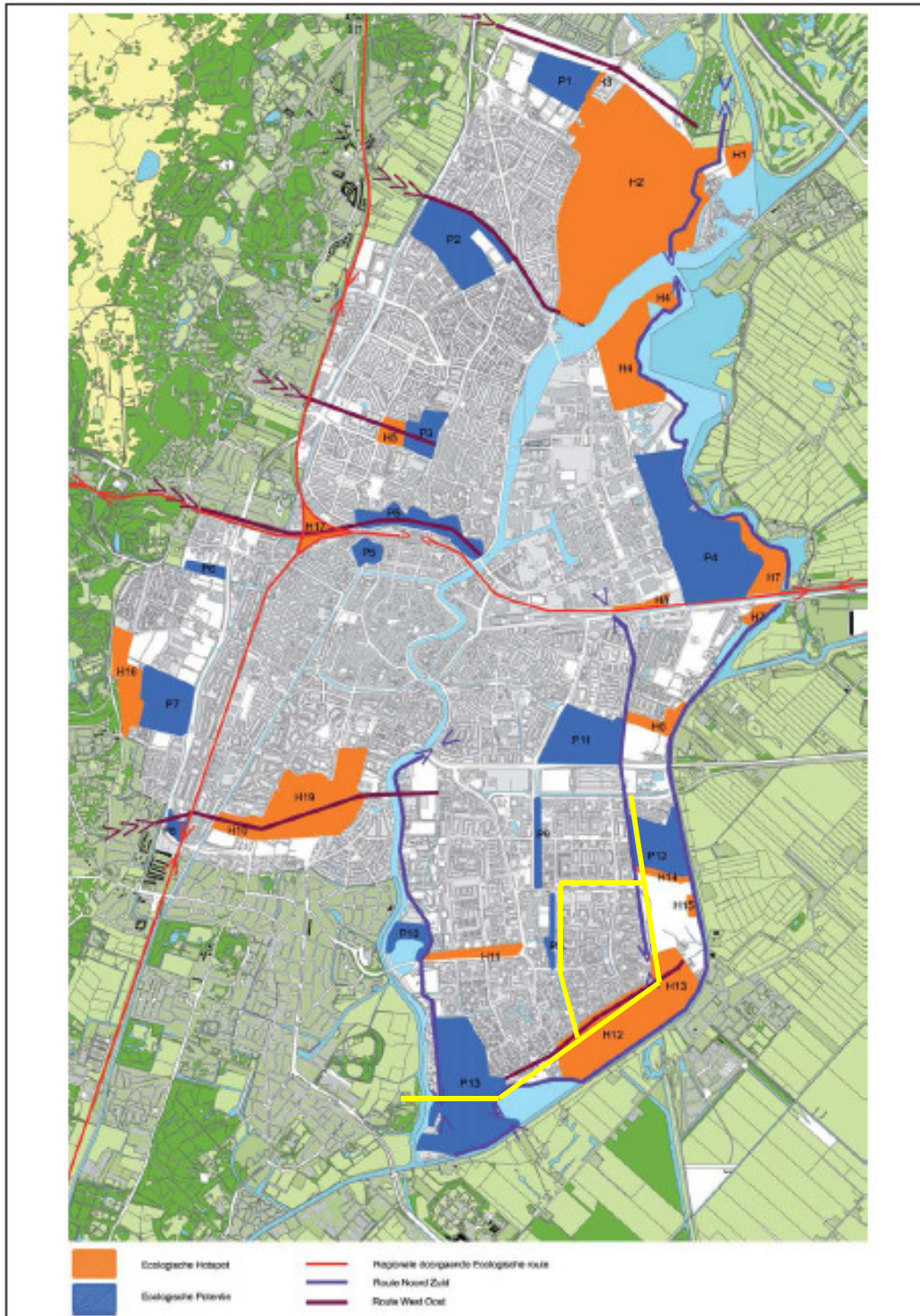
Doorgaande verbinding: Spoorlijnen in Haarlem

west-oost routes	noord-zuid routes
Langs Slaperdijk Verdolven Landen tussen Slaperdijk en Westlaan	Oostrand van de gemeente: oevers met aangrenzend groen van Mooie Nel, Binnenliede, Buitenliede en Ringvaart

Langs Jan Gijzenvaart	Vroegere spoorlijn Haarlem, Hoofddorp, Aalsmeer
Kleverlaanzone	Noord- & Zuid-Schalkwijkerweg
Bolwerken en spoorlijn Zandvoort-Amsterdam	
Eindhout en Haarlemmerhout	
Zuidrand van Schalkwijk: Molenplas, Meerwijkplas, Poelbroek	

Oppervlaktewater en grondwater

Water is essentieel voor het stedelijk ecosysteem. Het gaat hierbij niet alleen om de gezondheid van de mens, maar ook om de ontwikkeling van de natuur. In Nederland wordt water geleverd door regen- en bodemwater. Door bodem- en regenwater in het eigen ecosysteem (gebiedseigen water) zo lang mogelijk vast te houden, kan een bijdrage worden geleverd aan de oplossing van twee problemen. Ten eerste op zijn minst een vermindering van wateroverlast elders. Ten tweede een betere controle op de kwaliteit van het water binnen het stedelijk ecosysteem zelf. In het raakvlak van water en ecologie gaat het om het aanleggen en beheren van natuurvriendelijke oevers (NVOs). Daarnaast heeft het afkoppelen van regenwater een indirect kwaliteitsverbetering tot gevolg. Omdat het rioolsysteem hierdoor minder vaak overstort in het oppervlaktewater.

Natuurwaardenkaart gemeente Haarlem (oranje = ecologische hotspots, blauw = potentiegebieden ecologie, geel = persleidingtracés in en langs ecologische waarden)

Afwegingskader

Onderdeel van het ecologisch beleidsplan is een afwegingskader bij projecten en andere ingrepen. Elk project of andere ingreep dient op ecologische effecten getoetst te worden, waarbij bepaald moet worden of:

- het project invloed heeft op bestaande ecologische waarden en structuren; en/of
- het project kansen biedt voor het ontwikkelen van nieuwe ecologische waarden en structuren.

Naast toetsing aan nationale en internationale natuurwetgeving worden bij dit afwegingskader ook gemeentelijke voorwaarden en het gemeentelijk compensatiebeginsel meegewogen, deze voorwaarden en het compensatiebeginsel zijn hieronder weergegeven.

Gemeentelijke voorwaarden geldend voor ontwikkelingen in de openbare ruimte

Ingrepen in zowel waardevolle gebieden, als alle andere ingrepen in de openbare ruimte moeten voldoen aan de voorwaarden dat:

- afstemming plaatsvindt met rijksoverheid, provinciale overheid en regionale organen;
- in principe geen bebouwing wordt toegestaan in ecologische hotspots en potentie locaties;
- bij herinrichting rekening wordt gehouden met bestaande waarden, tot 5 jaar na werkzaamheden en dat bij afname van groen oppervlak voorzien wordt in de realisatie van nieuwe waardevolle gebieden en/of vergrootte natuurwaarden van het restgebied;
- belangrijke bestaande ecologische elementen zoals bermen en watergangen in stand worden gehouden;
- de begroeiing altijd moet aansluiten op de plaatselijke omstandigheden als grondsoort, waterstand en voedselrijkdom.

Bovendien geldt dat:

- reeds aanwezige bouwwerken niet bepalend zijn of er op die plek wordt bijgebouwd of herbouwd;
- als er zich kansen voordoen voor het verbeteren van een al redelijk goede ecologische kwaliteit moeten deze worden benut; bij slechte ecologische kwaliteit moet er altijd verbetering plaatsvinden;
- als een zone deel uitmaakt van de hoofdbomenstructuur zoals beschreven in het Bomenbeleidsplan, tevens de richtlijnen uit het Bomenbeleidsplan van toepassing zijn;
- groen in principe ecologisch beheerd wordt. Grazige vegetatie ter hoogte van kruispunten mag kort gemaaid blijven tbv de verkeersveiligheid;
- in parken het beheer mede is afgestemd op de stijl van het gebied;
- de inrichting en beheer niet alleen zijn afgestemd op de menselijke functies van het gebied, maar ook op de leefvoorwaarden van flora en fauna;
- bedrijventerreinen zo veel mogelijk natuurlijk worden ingericht en natuurvoorzieningen toegepast worden zoals groene daken, nestvoorzieningen etc;
- bij (her)inrichting altijd goed gekeken wordt naar de soortkeuze;
- de inrichting en de mogelijkheden voor beheer zo duurzaam mogelijk uitgevoerd worden;

- waar mogelijk groene structuren op elkaar aangesloten worden;
- verontreiniging en verrijking van grond voorkomen wordt en aanvullende grond humus arm is;
- bij nieuwbouw faunavoorzieningen voor gierzwaluwen en vleermuizen aan of in gevels worden geplaatst.

Compensatie

Ingrepen in de ecologische hotspots en potentie locaties zijn niet toegestaan als deze:

- de ecologische waarden aantasten;
- niet voldoen aan de geldende randvoorwaarden voor ingrepen in ecologisch waardevolle gebieden (zie hierboven)

Als er echter sprake is van een aantoonbaar en zwaarwegend maatschappelijk belang en er onderbouwd is dat er geen alternatief kan worden gevonden, dan is aantasting onontkoombaar. De compensatieregeling is dan van toepassing.

De compensatieregeling voorziet in de realisatie van nieuwe natuurlijke gebieden die de potentie hebben zich te ontwikkelen tot een gebied met een gelijkwaardige kwaliteit als het verloren gegaan gebied. Dit vindt bij voorkeur in de directe omgeving van de ingreep plaats. De compensatie bestaat uit zowel investerings- als beheerskosten van de nieuwe gebieden.

BIJLAGE 5 VERSLAG VELDBEZOEK MEERWIJKPLAS 14 OKTOBER 2014

Betreft:	Persleiding Schalkwijk veldbezoek mogelijk tracé langs Meerwijkplas		
Datum bespreking:	14 oktober 2014	Registratienummer	CONCEPT
Plaats:	Groenzone langs Meerwijkplas te Haarlem Schalkwijk	Projectnummer:	95235
Opgesteld door:	Gerard van Bruggen	Dossiernummer	
Aanwezig:	Dhr. Simon Hogervorst (natuurwerkgroep Meerwijkplas), Dhr. Willem Kuijsten (RHDHV) Dhr. Gerard van Bruggen (HHR Rijnland)		
Afwezig:			
Verslag aan:			

VERSLAG		Actie:
1.	Doel van het bezoek Omdat awzi Heemstede zal worden gesloten moet er een persleiding worden aangelegd naar awzi Schalkwijk. Voor de mogelijke tracés moeten de voor- en nadelen in beeld worden gebracht. Na een eerste analyse van mogelijke tracés lijkt het tracé langs de rand van Schalkwijk één van de meest aantrekkelijke. Een nadeel van dit tracé is dat het door een natuurgebied langs de Meerwijkplas loopt. Doel van dit bezoek is om in kaart te brengen waar de kwetsbare plekken zitten, en waar mogelijk plekken zijn waar aanleg van een persleiding mogelijk zou zijn zonder onaanvaardbare schade aan de natuur toe te brengen.	
2.	Bevindingen - Langs het Vlinderpad langs de Meerwijkplas van de busbaan Zuidtangent tot de hoek bij de Europavaart ligt over de hele lengte ten noorden van het fietspad een zone met verschillende typen begroeiing, van kruiden oplopend tot bomen. Deze zone is gevoelig voor verstoring, en herstel zou lange tijd vergen. Ook verdichten van de grond (o.a. door voertuigen) of toevoeging van nutriënten (door bijv. opslag van bagger) moet hier worden voorkomen. - Op dit lange stuk is ten zuiden van het fietspad een strook die minder gevoelig is voor verstoring. Deze strook bestaat uit gras en diverse kruiden dat regelmatig wordt gemaaid. Op enige afstand van het fietspad ligt een greppel, achter deze greppel liggen weer gebieden die gevoeliger zijn. Met zorgvuldig werken lijkt het mogelijk om in de strook tot de greppel een persleiding aan te leggen zonder blijvende schade aan het natuursysteem. Inclusief fietspad is de beschikbare ruimte ca. 7 meter. - Een aandachtspunt is de rietkraag aan de rand van het	

	gras. De verwachting is dat die zich kan herstellen na werken. - In het laatste stuk van het tracé langs de Meerwijkplas (langs de noordwesthoek, vanaf de Europavaart tot het Molenplaspark) is de beschikbare ruimte kleiner. Bijkomende complicatie is dat daar ook een kering ligt. Voor dit deel moet nog nader gekeken worden welke technische oplossingen er mogelijk zijn. - Op de hoek van de Europavaart is wel een veldje met wat ruimte, maar daar staat ook een grote boom. Deze hoek ligt overigens ook op het alternatieve tracé door de wijk. - Tijdens het bezoek is ook besproken hoe de situatie na aanleg van de persleiding zou zijn, ivm mogelijke verstoring door onderhoudswerken. In principe ligt de leiding voor ca. 60 jaar onder de grond. Bovengronds zijn alleen be- en ontluchters te zien (een beperkt aantal, vooral op plaatsen waar de leiding een scherpe bocht met hoogteverschil maakt). Op het maaiveld zie je deze voorzieningen als putdeksels. Aan deze voorzieningen moet 1 á 2 maal per jaar onderhoud gepleegd worden. Daarbij is geen groot materieel nodig. Overigens is niet zeker of deze voorzieningen werkelijk nodig zijn.	
3.	Vervolg - De uitkomsten van dit bezoek zullen worden verwerkt in de rapportage van de ecologische inventarisatie. Dit rapport zal met de wijkraad worden besproken. - De uitkomsten van de ecologische inventarisatie worden meegenomen in de tracéafweging. - In de tracéafweging wordt ook aangegeven wat de argumenten waren om andere tracés (buiten de 3 die nog in beeld zijn) niet verder uit te werken - Rijnland zoekt nader uit of binnen de beschikbare ruimte technische oplossingen mogelijk zijn. Van belang zijn daarbij de breedte van de werkstrook (max. ca. 7 m), de benodigde ruimte voor putten in geval van een boring, de eisen die vanuit de kadeveiligheid worden gesteld en de mogelijkheden om bomen te ontzien.	

=0=0=0=